Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся! Proletarjusze wszystkich krajów, łączcie się! Пролетарии всех стран, соединяйтесь! [illegible]

САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ

15-ты ГОД КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

ОРГАН ЦВК і СНК БССР
XIII год выданьня
штодзённая газэта

СУБОТА 5 ЛІСТАПАДА 1932 г. № 246 (3625)

ТЭЛЕФОНЫ [illegible]

УМОВЫ ПАДПІСКІ: [illegible]

РЭДАКЦЫЯ і ВЫДАВЕЦТВА МЕНСК, ПЛОШЧА ВОЛІ, 17.

КОШТ АБ'ЯВЫ 1 радок нонпарэлі 1 руб.

КОШТ ПУБЛІКАЦЫІ 1 дакуманту аб згубе 2 руб.

Менгарфінаддзел выканаў свой абавязак

НКФ—тав. Хацкевічу, ЦП саюзу ФБР і газэце «Савецкая Беларусь»

РАПАРТ

Шляхам шырока разгорнутай масавай работы вакол пытаньня выкананьня пляну па плацяжох агрмаджанскага сэктару, Менскі гарфінаддзел узяў на сябе ў парадку сацспаборніцтва сустрэчны абавязак [illegible] ніжкай рэвалюцыі 40 проц. квартальнага пляну. Свае абавязацельствы ён выканаў. На 4-га лістапада [illegible] выканана на 40 проц. [illegible] вам ударную работу [illegible]

Загадчык Менгарфа ЕЛЕНЕЎСКІ
Інспэктар па даходах ЛЮБІЧ
Старшыня МК ЖЭЛЯБКОВІЧ

Няхай жыве XV Кастрычнік!

15-ую гадавіну вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі рабочая кляса СССР, а разам з ёю і БССР сустракае з вялікімі дасягненьнямі на ўсіх франтох сацыялістычнага будаўніцтва. [illegible]

[illegible] выттворчасьці, мы ў значнай ступені дамагліся тэхніка-эканамічнай незалежнасьці ад капіталістычных краін.

У 1921 годзе ў сваёй брашуры аб харчпадатку Уладзімер Ільліч Ленін пісаў: «Паглядзеце на карту РСФСР на поўнач ад Валогды, на паўднёвы захад ад Растова-на-Дану, ад Саратава на поўдзень, ад Арэнбургу і ад Омску, на поўнач ад Томску ідуць неабсяжныя прасторы, дзе зьмясьціліся дзесяткі вялізарных культурных дзяржаў. І на гэтых прасторах існуе патрыярхальшчына і дзікасьць. Паўдзікасьць і самая сапраўдная дзікасьць».

Паглядзеце зараз на карту СССР. 15 гадоў пралетарскай дыктатуры, пад непасрэдным кіраўніцтвам камуністычнай партыі ў корані зьмянілі твар СССР і яе неадрыўнай часткі БССР. На пустынных балотах, непраходных тундрах, у такіх мясцовасьцях, дзе ня ступала чалавечая нага, выраслі волаты сацыялістычнай прамысловасьці — Днепрабуд, Кузьнецкбуд, Сталінградзкі трактарны і г. д.

Паглядзеце зараз на карту БССР. У мінулым прыгнечаная царская калёнія, якая ня мела амаль ніякай прамысловасьці, дзе 45 проц. усёй пасяўной плошчы належала памешчыкам, зараз, за 15 гадоў існаваньня дыктатуры пралетарыяту краіна ў корані зьмянілася. Пабудаваны Асінбуд, Гомсельмаш, Гомшкло, маргарынавы завод, элеватар—друкарня магутнасьці ў СССР, будуецца цэлы рад электрычных станцый і г. д. На сацыялістычных палёх БССР працуе 1147 трактароў. Капіталаўкладаньні ў нашу краіну, у нашу прамысловасьць за апошні час значна ўзрасьлі. Калі ў 1925-26 годзе мы ўклалі ў капітальнае будаўніцтва прамысловасьці 5,3 млн. руб., дык ужо ў 1931 годзе гэтая сума дасягае 67,2 млн. руб., а ў 1932 годзе яна таксама значна павялічыцца.

У чым аснова нашых перамог. Гэта палітыка індустрыялізацыі, узьлом цяжкай прамысловасьці, развіцьцё сродкаў вытворчасьці. Тав. Ленін з геніяльнасьцю вялікага настаўніка адзначыў: «ратункам для Расіі зьяўляецца ня толькі добры ўраджай у сялянскай гаспадарцы—гэтага яшчэ мала, ня толькі добрае становішча лёгкай прамысловасьці, якая забясьпечвае сялянства прадметамі спажываньня,—гэтага таксама яшчэ мала. Нам неабходна таксама цяжкая індустрыя».

Цьвёрда ідучы па шляху, паказаным тав. Леніным, мы дамагліся небачаных посьпехаў у справе узьняцьця індустрыялізацыі нашай краіны. Бабруйскі камбінат, Крычаўскі цэмантны, Магілеўская фабрыка штучнага валакна і г. д.—усё гэта яскрава сьведчыць.

XIУ зьезд УсеКП(б), які адбываўся 6 гадоў таму назад, вызначыў асноўныя шляхі індустрыялізацыі СССР,—быў, як адзначыў тав. Сталін,—перш за ўсё зьездам індустрыялізацыі. Няўхільна выконваючы дырэктывы XIУ зьезду УсеКП(б) «мы зараз ідзем на ўсіх парах па шляху індустрыялізацыі, да сацыялізму, пакідаючы ззаду сабе нашу векавую «расійскую» адсталасьць».—вось глыбокі і бясспрэчны аналіз, які быў зроблены правадыром нашай партыі тав. Сталіным.

Калі ва ўмовах БССР мы ў 1927-28 годзе ў прамысловасьці дасягнулі і перасягнулі даваенны ўзровень разьвіцьця, дык зараз удзельная вага прамысловасьці ва ўсёй прадукцыі нашай народнай гаспадаркі перавышае 50%. — гэта значыць, што БССР з краіны дробнай, адсталай ператварылася ў краіну індустрыяльна-аграрную.

Магутна разьвіваецца наша прамысловасьць, мы адначасова шпаркімі тэмпамі рэканструюем нашу сельскую гаспадарку на сацыялістычны лад. Калі XIУ зьезд УсеКП(б) быў пераважна зьездам індустрыялізацыі, дык наступны—ХУ зьезд быў пераважна зьездам калектывізацыі. У рашэньнях гэтага зьезду запісана: «Неабходна паставіць у якасьці чарговай задачы на аснове далейшага кааперазаваньня сялянства паступовы пераход распыленых сялянскіх гаспадарак на рэйкі буйной вытворчасьці». І ў гэтай галіне у галіне перабудовы сельскай гаспадаркі на сацыялістычны лад мы дамагліся рашаючых посьпехаў. Досыць адзначыць, што Беларусь, якая ня бачыла ня толькі трактара, але нават больш-менш складаных сельска-гаспадарчых машын, зараз мае 1147 працуючых трактароў, што ў нас ёсьць звыш 9 тысяч калгасаў, што ў нас калектывізавана 46 проц. усіх гаспадарак. БССР становіцца краінай механізаванай сельскай гаспадаркі. Выра[illegible]

[illegible] шага самая цяжкая, самая важная задача пралетарскай рэвалюцыі [illegible]

1 Ужо на XVI зьезьдзе УсеКП(б), у 1930 годзе [illegible]

15 гадоў дыктатуры пралетарыяту — 15 пераможных гадоў, 15 гадоў бесьперапыннага руху наперад да поўнага сацыялізму. Праз годы грамадзянскай вайны, праз рашучую барацьбу з правым і «левым» апартунізмам, з контррэвалюцыйным трацкізмам, выкрываючы маленейшыя манэўры клясава варожых элемэнтаў, якія шляхам інтэрвэнцыі і шкодніцтва імкнуліся інтрымаць наш пераможны рух наперад, партыя, узброеная тэорыяй Маркса—Леніна, пад непасрэдным кіраўніцтвам тав. Сталіна, абкружаная неабмежаваным давер'ем мас на аснове шырока ўзьнятага энтузіязму, разгорнутага сацспаборніцтва і ўдарніцтва вяла краіну, якая будуе сацыялізм, ад адной перамогі да другой. Гэта стварыла ўмовы для выкананьня пяцігодкі ў чатыры гады, для пабудовы другой пяцігодкі—пяцігодкі бясклясавага сацыялістычнага грамадзтва.

Кожная наша перамога выклікае шалёнае супраціўленьне з боку аджываючых капіталістычных элемэнтаў.

Мы будуем сацыялізм, знаходзячыся ў капіталістычным абкружэньні. Капіталізм ахоплены ўсеагульным эканамічным крызісам, з нянавісьцю і жахам сачыць за нашымі посьпехамі. Ні на хвіліну нельга забываць, што буржуазія і яе лёкаі ўжываюць усе захады, каб перашкодзіць нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву. што «ўсеагульны шум, як адзначыў тав. Сталін на XVI зьезьдзе УсеКП(б)—аб немінучай пагібелі СССР, зьмяніўся ўсеагульным злобным шыпеньнем наконт неабходнасьці пакараць гэтую краіну, якія адважыліся разьвіваць сваю эканоміку, калі вакол пануе крызіс».

Капіталізм шукае выхаду з крызісу, яго зрокі накіраваны на СССР, у бок краіны будуючай сацыялізм. Капіталізм шукае выхаду ў вайне і шалёна да яе рыхтуецца. Таму пытаньне ўзмацненьня абароназдольнасьці нашай краіны на сучасным этапе набывае асабліва важнае значэньне. Тым лепш мы будзем змагацца за поўнае выкананьне пляну, тым лепш мы будзем змагацца за ўмацаваньне абароназдольнасьці нашай краіны.

За нашымі посьпехамі з вялікай надзеяй сочаць браты па клясе—пралетары капіталістычных краін. Нашы посьпехі натхняюць іх на барацьбу за сваё вызваленьне, на барацьбу за сусьветную пралетарскую рэвалюцыю.

У пастановах XVIII партыйнай канфэрэнцыі адзначана, што «важнейшым вынікам першай пяцігодкі зьяўляецца канчатковы падрыў кареньняў капіталізму ў вёсцы, які прадрашае поўную ліквідацыю капіталістычных элемэнтаў і клясаў». Адначасова ў рэзалюцыях XVII партыйнай канфэрэнцыі адзначана, што «асноўнай і рашаючай гаспадарчай задачай другой пяцігодкі зьяўляецца завяршэньне рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі, стварэньне навейшай тэхнічнай базы для ўсіх галін нашай народнай гаспадаркі». Намагчы ўсе сілы на выкананьне дырэктыў XVII партыйнай канфэрэнцыі, гэта значыць цалкам выканаць пляны першай пяцігодкі, узмацніць масава-выхаваўчую работу, яшчэ шырэй разгарнуць творчы энтузіязм працоўных мас, рашуча змагацца з усімі ўхілістамі ад генэральнай лініі нашай партыі.

У дні сьвяткаваньня ХУ-годзьдзя вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі мы можам адзначыць яшчэ адно буйнейшае дасягненьне, якое мае БССР, дзякуючы чоткаму праводзіньню генэральнай лініі партыі, ленінскай нацыянальнай палітыкі на фронце культурнага будаўніцтва. Калі ў дарэвалюцыйны час у Беларусі налічвалася 70 проц. няпісьменнага насельніцтва, дык зараз мы рапартуем аб ператварэньні БССР у краіну суцэльнай пісьменнасьці. Значна вырас лік школ, ВНУ, ВТНУ і г. д. Нашы чырвоныя спэцыялісты зьяўляюцца камандзірамі нашай сацыялістычнай прамысловасьці і сельскай гаспадаркі.

15 гадоў існаваньня пралетарскай дыктатуры, барацьбы двух сьветаў, дзьвюх сыстэм з усёй пераканаўчасьцю даказалі, што будучае за сыстэмай сацыялізму, што кожная наша перамога — разьвіваючайся сацыялістычнай сыстэмы—гэта руйнуючы ўдар па ўміраючай капіталістычнай сыстэме.

«Са сьцягам Леніна перамаглі мы ў баёх за Кастрычніцкую рэвалюцыю, са сьцягам Леніна дабіліся мы рашучых посьпехаў у барацьбе за перамогу сацыялістычнага будаўніцтва, з гэтым-жа сьцягам пераможам у пралетарскай рэвалюцыі ва ўсім сьвеце.

Няхай жыве ленінізм!» (Сталін).

Няхай жыве ХУ Кастрычнік, няхай жыве сусьветны Кастрычнік!

СПРАВА ГОНАРУ УСІХ РАЕНАЎ

У дні Кастрычніцкіх сьвят цалкам скончыць адгрузку

Лепшыя саветы і калгасы выканалі плян адгрузкі бульбы Ленінграду

Дошка гонару

Заносім перадавыя раёны, сельсаветы і калгасы, якія датэрмінова выканалі і перавыканалі свае пляны па адгрузцы бульбы Ленінградзкаму пралетарыяту.

РАЁНЫ: Заслаўскі, Лельчыцкі, Лагойскі, Крычаўскі, Мсьціслаўскі, Дзяржынскі, Сураскі, Талачынскі.

СЕЛЬСАВЕТЫ: Выдраўскі, Высачанскі, Карлеўскі, Сташаўскі, Асіпаўскі—Лёзьненскага раёну, Баталоўскі—Плешчаніцкага раёну; Ляўжанскі—Сіроцінскага раёну; Кузькаўскі—Быхаўскага раёну; Славенскі — Шклоўскага раёну; Кушлікоўскі—Полацкага раёну; Жыткавіцкі мястэчковы савет; Крупскі мястэчковы савет; Мехаўскі—Гарадоцкага раёну.

КАЛГАСЫ: (Крупскага раёну)—«Чырвоны Герой», імя Крупскай, імя Дзяржынскага, «Пралетарская Перамога, імя Гея, «Усход»; (Рагачэўскага раёну)—«Камінтэрн», імя Сьвярдлова, цалкам калгасы Запольскага сельсавету; (Аршанскага раёну)—«Чырвоны Міліяратар», «Ударнік», «Калгасьнік Беларусі»; (Лепельскага раёну)—«Чырвоная Беларусь», «Чырвоны Батрак», «Новы Будаўнік», «Чырвонае Запольле»; (Быхаўскі раён)—«Зара»; (Дрысенскага раёну)—імя Леніна, «Чырвоны Выбаржэц», «Росквіт»; (Лёзьненскага раёну)—імя Варашылава; (Любанскага раёну)—імя Фрунзэ; (Жлобінскага раёну)—«Перамога».

Адгружана бульбы Ленінграду

на 4 лістапада (у тонах)

	За дзень	З пачатку кампаніі	Проц. выкананьня
Белкаапплодагародн.	2781	88103	70.5
Белплодагароднiна	1111	36604	55.5
Усяго па БССР	3892	127707	65,3

У калёне перадавых

ПЛЕШЧАНІЦЫ. Баталаўскі нацыянальны польскі сельсавет выканаў на 30 кастрычніка плян АДГРУЗКІ БУЛЬБЫ ЛЕНІНГРАДУ НА 121 ПРОЦ. Калгасьнікі здалі 125 проц., аднаасобнікі—107 проц. Загатоўкі працягваюцца.

* * *

СЛУЦАК. 1-га лістапада Слуцкая кантора Белплодгароднiны СКОНЧЫЛА АДГРУЗКУ БУЛЬБЫ ЛЕНІНГРАДУ, выканаўшы 101 проц. заданьня. Адстае спажывецкая каапэрацыя, якая да 2 лістапада адгрузіла толькі 58,4 проц. пляну.

* * *

КЛІМАВІЧЫ. Калгасьнікі калгасаў СКЛІМІНСКАГА сельсавету ў падарунак да ХУ гадавіны Кастрычніка здалі (прадалі) сваёй уласнай бульбы для рабочых Ленінграду 5,7 тоны.

Пагружана бульбы Ленінграду па чыгунках БССР

на 3 лістапада

Назва раёну пагрузкі	Колькасьць вагонаў: Запатрабавана	Падана	Пагружана	Недагружана па віне: чыгункі	кліентуры
Віцебскі	49	49	40	—	9
Аршанскі	22	22	22	—	—
Унецкі	20	17	14	6	—
Жлобінскі	107	102	99	5	3
Гомельскі	33	32	32	1	—
Карасьценьскі	1	1	1	—	—
Усяго па БССР	232	223	208	12	12

Тлумачэньне недагрузу: па віне чыгункі—12 вагонаў, з-за няўдаўшайся падвойнай апэрацыі па ст. Бярэзіна, і падача нясправўнага вагона па віне ст. Лупалава і немагчымасьць падачы на ветку паравоза сэр Щ.

Па віне кліентуры—12 вагонаў з-за непадвозу грузу да станцый чыгункі

Пракуратура павінна сурова пакараць зрыўшчыкаў адгрузкі бульбы

ГЛУСК. (Па тэлеграфе ад наш. кар.). 2 лістапада Глускі раён адгрузіў бульбы Ленінграду 53 проц. Загатоўлена 1228 тон бульбы, адгружана толькі 1505 тон.

Бульба застрала на пагрузачных пунктах, чым затрымліваецца адгрузка яе ў Ленінград. Так, на пагрузачным пункце Ратміраўкі, ляжыць недагружанай бульбы 53 тоны, у Брожах—30 тон, у Дземеньцы — 56 тон. У вёсцы Макраны ляжыць неадгружанай бульбы 53 тоны.

У Глуску на пагрузачным пункце ляжыць 67 тон бульбы.

Жлобінскі вузел затрымлівае падачу вагонаў. Слаба арганізаваны падвоз бульбы з глыбінак да чыгункі.

Зрываюць адгрузку бульбы ЖЛОБІНСКІ, КАТКОЎСКІ і ГАРАДКОЎСКІ сельсаветы.

Цалкам адгрузілі бульбу калгасы «1 ЖНІЎНЯ», «ЧЫРВОНЫЯ ДУБРОВЫ».

У радзе калгасаў пануюць спажывецкія настроі. Так, старшыня калгасу імя КАЛІНІНА — ЛАПКОЎСКІ прадаў 2 га бульбы, здачу-ж (продаж) бульбы дзяржаве ён затрымлівае. Разбазарваюць бульбу калгасы «ЗУБОК», «ЧЫРВОНЫ БАТРАК», «КАМСАМОЛЬСКАЯ ПРАЎДА». Вінаватыя ў разбазарваньні бульбы да адказнасьці не прыцягнуты.

Зусім няма ўліку здачы бульбы па цьвёрдых заданьнях. У вёсцы Беразоўка ў кулака ЛОЙКА знойдзена 200 пудоў бульбы і хлеба, якія ён схаваў, не жадаўшы здаваць па цьвёрдым заданьні. Кулак-сабатажнік ЛОЙКА да адказнасьці не прыцягнуты.

Зараз мабілізаваны ўвесь актыў раёну на ўзмацненьне адгрузкі бульбы Ленінграду з тым, каб да 7 лістапада цалкам выканаць плян адгрузкі.

ДУБРОЎСКІ.

Загад № 3

ШАСЬЦЁРКІ ПА БУЛЬБАЗАГАТОЎКАХ ПРЫ СНК і ЦК КП(б)Б

МЕНСК, 3 лістапада 1932 г.

Адзначаючы бальшавіцкія тэмпы пасобных сельсаветаў у выкананьні пляну адгрузкі бульбы Ленінграду, шасьцёрка ПАСТАНАЎЛЯЕ:

1. За выкананьне пляну адгрузкі на 104,6 проц. (адгружана 213 тон). АСІНАЎСКІМ сельсаветам, Лёзьненскага раёну, ПРЭМ'ЯВАЦЬ ГЭТЫ СЕЛЬСАВЕТ 300 РУБЛЯМІ, перавёўшы гэтыя грошы ў распараджэньне райтройкі.

2. СТАРШЫНЮ ЛЯЎЖАНСКАГА СЕЛЬСАВЕТУ, Сіроцінскага раёну, і сакратара партячэйкі гэтага-ж сельсавету за выкананьне пляну адгрузкі бульбы Ленінграду НА 100,6 ПРОЦ. (плян 324 тоны) прэм'яваць па 150 руб. кожнага

Полаччына дамагаецца перамогі

ПОЛАЦАК. (Наш спэцкор.). Полаччына дзень за днём дамагаецца перамогі на фронце адгрузкі бульбы пралетарам Ленінграду.

Рад перадавых калгасаў раёну ўжо цалкам выканалі свае заданьні. Так, цалкам выканалі свае пляны калгасы Астроўскага сельсавету. Праўда, адзін калгас гэтага сельсавету—«Чырвоная полаччына» яшчэ ня выканаў свайго пляну, але 27-га кастрычніка ўсе калгасы сельсавету арганізавалі масавы суботнік па дапамозе гэтаму калгасу. У суботніку ўдзельнічала 110 падвод і да 30-га кастрычніка калгас адгрузіў Ленінграду 86,5 тон бульбы, пры заданьні ў 120 тон. Дапамога гэтаму калгасу працягваецца.

Таксама выканалі сваё заданьне па адгрузцы бульбы Ленінграду калгасы і аднаасобнікі Рудненскага сельсавету 29 кастрычніка Рудненскі сельсавет адгрузіў Ленінграду 100,6 проц. заданьня. Зараз сельсавет ня спыняе адгрузкі бульбы. СЕЛЬСАВЕТ І ПАРТЯЧЭЙКА МАБІЛІЗАВАЛІ СЯБЕ НА ПОЎНАЕ ВЫКАНАНЬНЕ ПЛЯНУ ЗАГАТОВАК УСІХ ВІДАЎ ДА XV ГАДАВІНЫ КАСТРЫЧНІКА.

ВЫКАНАЎ САЦЫЯЛІСТЫЧНЫ АБАВЯЗАК ПЕРАД ПРАЛЕТАРАМІ ЛЕНІНГРАДУ І КУШЛІКОЎСКІ сельсавет, які ўжо цалкам адгрузіў бульбу па заданьні.

На 1-га лістапада Полацкі раён адгрузіў 77,5 проц. заданьня. На хутчэйшае сканчэньне адгрузкі бульбы мабілізаваны ўвесь актыў раёну.

Сельсаветы Полаччыны на аснове вопыту перадавых павінны рапартаваць XV гадавіне Кастрычніка аб поўным выкананьні пляну адгрузкі бульбы пралетарам гораду Леніна. 778 тон бульбазапазычанасьці Ленінграду раён павінен бальшавіцкімі тэмпамі адгрузіць.

Б. М-Ч.

Росквіт нацыянальна-культурнага будаўніцтва

магчымы толькі ва ўмовах дыктатуры пралетарыяту

Нашы посьпехі—вынік правільнага ажыцьцяўленьня ленінскай нацыянальнай палітыкі

Героі грамадзянскай вайны

Зьлева направа: Кам. вайскамі БВА т. Убарэвіч, Начштаба БВА т. АРАНШТАМ, т. ЯГОРАЎ, т. ЛАКЦІОНАЎ, т. ЦІМАШЭНКА.

Людзі бальшавіцкага наступу

[illegible]

...лы ўсеагульнае навучаньне праведзена на 100 проц. Вучні школы паказалі вялікія посьпехі ў аўладаньні ведамі, у пастаноўцы школьнага самакіраўніцтва.

«На працягу ўсяго часу, — гаворыцца ў пастанове РК саюзу работнікаў асьветы Талачынскага раёну, аб прэміяваньні тав. Траччэўскага, — ён актыўны работнік па розных галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва раёну».

— Апраўдаў сябе на пэдрабоце тав. Стасевіч, як сьвядомы, адданы спра-

[illegible]

...х маладых настаўнікаў, якія-б не атрымалі дапамогі і ўказаньняў ад тав. Разоўскага. У школе ён арганізаваў добрую палітэхнічную майстэрню і зьяўляецца адным з першых змагароў за выкананьне рашэньняў ЦК УсеКП(б) аб школе.

Зьнішчыў другагодніцтва ў школе, поўнасьцю ліквідаваў няпісьменнасьць у раёне сваёй школы, праводзіць вялізарную работу па арганізацыі гаспадарчым умацаваньні калгаса, настаўнік Мікрацкай школы т. Кавалёў С. С.

А колькі такіх людзей па ўсіх раёнах Беларусі Савецкай! Усё гэта людзі, якія ў сваім адзінстве складаюць грозную сілу для буржуазнага сьвету. Іх мэты—ня вера ў бога, не набыцьцё салодкага жыцьця для абмежаванай колькасьці людзей, а бясклясавае грамадзтва. Ну, а працуюць яны на карысьць сацыялізму, на карысьць сусьветнага Кастрычніку!

П. С—ў.

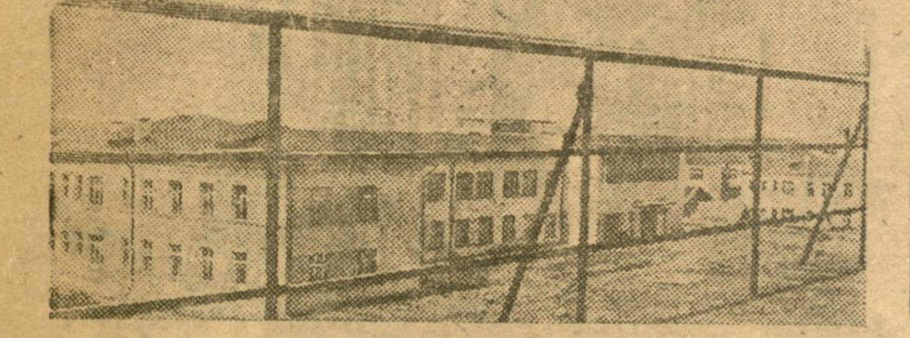

Клінічны гарадок у Менску.

У нас, у Савецкай Беларусі

У 1922—23 годзе 1480 пачатковых школ, 92.836 вучняў.

У 1927—28 годзе 5501 пачатковая школа 478899 вучняў.

У 1931—32 годзе 7027 пачатковых школ, 750104 вучня.

Было ў 1920—21 годзе 57 яўрэйскіх школ, у 1923—24 годзе—99 польскіх школ.

У 1931—32 годзе — 228 яўрэйскіх школ, 190—польскіх, 88—рускіх, 17—латыскіх, 21 — украінскіх, 9—літоўскіх, 9—нямецкіх, адна эстонская.

У 1931—32 годзе закончана ўвядзеньне ўсенавучу за пачатковую школу для дзяцей 8—11 год усіх нацыянальнасьцяй.

1932—33 навучальны год:—уведзены ўсенавуч за сямігодку па ўсёй БССР, пачата ажыцьцяўленьне праграмы партыі аб агульна-адукацыйным і палітэхнічным навучаньні дзяцей і падлеткаў ад 8 да 17 год,—адкрыты 40 груп.

Да ХУ гадавіны Кастрычніка БССР мае: суцэльную пісьменнасьць, уведзен усенавуч малапісьменных, шырока разьвітае дашкольнае выхаваньне, тысячы школ першага і другога канцэнтру, якімі ахоплена звыш 930.000 дзяцей, 130 тэхнікумаў, 32 ВНУ, 61 рабфак, Акадэмію Навук, звыш 40 навукова - дасьледчых інстытутаў і станцый, сотні сельскіх дамоў сацкультуры, звыш 200 рабочых клюбаў і дамоў асьветы, каля 1000 кіно-установак, 565 кіно-перасовак, звыш 10.000 чырвоных куткоў, усе нацыянальнасьці, якія насяляюць БССР, абслугоўваюцца на роднай мове.

Зараз у БССР кожныя два чалавекі з 5 ахоплены рознага віду вучобай.

Народжаны Кастрычнікам

Яшчэ грымелі гарматы грамадзянскай вайны, калі партыя і ўрад пастанавілі адкрыць Беларускі Дзяржаўны Ўнівэрсытэт.

Адзін—два невялікіх будынкі зьмяшчалі ў першыя гады існаваньня першую вышэйшую навучальна-навуковую ўстанову. Вельмі скромнае абсталяваньне некалькі навуковых працаўнікоў запрошаных з Масквы, некалькі мясцовых выкладчыкаў,—вось з чым пачаў працу БДУ.

XV гадавіну Кастрычніка ўнівэрсытэт сустракае значнымі дасягненьнямі. За 11 гадоў існаваньня ён стаў на ўзровень з ВНУ СССР. Яго работы і яго працаўнікі вядомы ўсім вучоным СССР. Унівэрсытэт разгарнуў сваю работу, зрабіў рад выпускаў, выпусьціўшы сотні кваліфікаваных работнікаў.

Сярод яго выхаванцаў ёсьць прафэсары, дацэнты, асыстэнты. Выдзяліўшы з сябе рад ВНУ ў самастойныя адзінкі ўнівэрсытэт набыў больш вызначаную мэтавую ўстаноўку,—рыхтаваць высокакваліфікаваных спэцыялістаў па агульна-навуковых дысцыплінах, а таксама пэдагогаў.

На працягу свайго існаваньня БДУ [illegible]

...таноў капіталістычных краін. Замест двухпавярховай камяніцы былой камэрцыйнай школы, на вялізарным пляцы раскінуты трох-павярховыя дамы—унівэрсытэцкі гарадок, адбудаваны па апошніх запатрабаваньнях навукі і тэхнікі. Замест фізычнага габінэту і хімічнай лябараторыі, сабраных з габінэтаў сярэдніх школ, лепш сказаць з тых рэштак, якія засталіся пасьля вайны, эвакуацыі і акупацыі,—узвышаецца фізычны інстытут, фізычны корпус, прыродазнаўчы корпус, навуковае абсталяваньне, якіх адпавядае сучаснаму стану навукі.

Значна ўзрасьлі навуковыя кадры ўнівэрсытэту і штогодныя выпускі асьпірантуры ўсё болей узмацняюць іх колькасна і якасна. Перамогшы хваробы росту, БДУ знайшоў правільны шлях арганізацыі навучальнага працэсу. Пастанова ЦВК СССР ад 19 верасьня г. г. дала магчымасьць пабудаваць і ўдасканаліць усе зьвеньні работы БДУ. Апрацаваны профілі, складаюцца сталыя навучальныя пляны, якія забясьпечваюць узмацненьне агульна-навуковай базы і падрыхтоўцы спэцыялістаў.

Работа катэдраў перабудоўваецца, яны набываюць кіруючую ролю ў навучальнай і навукова-дасьледчай рабоце.

Унясеньне навуковай базы ў работу нашай прамысловасьці і сельскай гаспадаркі, задачы культурнай рэвалюцыі патрабуюць цэлай арміі вучоных дасьледчыкаў у галіне фізыкі, матэматыкі, мэханікі, хіміі, біялёгіі, гэалёгіі.

Цесная сувязь навукова - дасьледчай работы БДУ з актуальнымі праблемамі сацыялістычнага будаўніцтва, іх распрацоўка катэдрамі, гарантуе, што пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і яе ЦК ўнівэрсытэт пойдзе і далей па шляху перамог на фронце сацыялістычнага будаўніцтва да бясклясавага сацыялістычнага грамадзтва, да сусьветнага Кастрычніка.

Рэктар БДУ ЕРМАКОЎ.

Пад ботам польскага фашызму у Заходняй Беларусі

У 1918—19 годзе існавала звыш 400 пачатковых беларускіх школ, 7 гімназій, 2 настаўніцкіх сэмінары і пэдкурсы ў Вільні і Горадні.

У 1928 годзе - 21 пачатковая беларуская ўрадавая школа, 4 прыватных пачатковых школ 44 польска-беларускіх школ і 4 гімназіі.

У 1931 годзе—адна прыватная беларуская пачатковая школа, 42 польска - беларускіх школ, 2 гімназіі і адна настаўніцкая сэмінарыя.

Восень 1932 году, — **ніводнай беларускай пачатковай школы і гімназіі, 24 польска - беларускіх пачатковых школ.**

> „Пэрыяд дыктатуры пралетарыяту і будаўніцтва сацыялізму ў СССР ёсьць пэрыяд росквіту нацыянальных культур, сацыялістычных па зьмесьце і нацыянальных па форме“ (Сталін)

Урэцкая ўдарная ШКМ—адна з перадавых

1930—31 год. Урэцкая ШКМ (Случчына) знаходзіцца ў трох цесных і цёмных хатах, у адлегласьці 1—1½ клм. адна ад адной. Навучальны год распачаўся амаль без падручнікаў і без ніякага абсталяваньня. Школа налічвала 420 вучняў (7 груп).

Навучальны год праходзіць ва ўмовах бязупыннага змаганьня настаўніцкага калектыву на чале з загадчыкам тав. КОРШУКАМ са спадчынай мінулых недахопаў. Разгортваецца барацьба за усенавуч, наведваньне, дысцыпліну, з кансэрватызмам і клясава - варожымі вылазкамі ў школе і па - за школай сярод вучняў і некаторай часткі настаўнікаў, за наладжваньне мэтадычнай справы. Аднак, узровень ведаў вучняў яшчэ нізкі, дысцыпліна невыстарчальная, няма выразнай арыентацыі ў справе арганізацыі пэдпрацэсу ў мэтадах выкладаньня. Неясным застаецца яшчэ пытаньне палітэхнічна-працоўнага навучаньня.

1931—32 навучальны год. Пастанова ЦК УсеКП(б) ад 5 верасьня аб пачатковай і сярэдняй школе ўзбройвае работнікаў школы баявой праграмай канкрэтнага дзеяньня і пэрспэктывай, вызначае сабою паваротны пункт у разьвіцьці школы і мабілізуе калектыў настаўнікаў і вучняў на ўпартае змаганьне за ліквідацыю «карэннага недахопу» школы, за палітэхнізацыю.

У гэтым-жа годзе распачынаецца будаўніцтва новых памяшканьняў. Дырэктыва партыі аб неабходнасьці «шырока прыцягнуць ініцыятыву і родкі калгасаў да справы палепшаньня матар'яльнай базы школы» ў сваім практычным праламленьні аказалася рашаючай у тэмпах будаўніцтва. Шырокая масава-выхаваўчая і растлумачальная работа і—ў выніку калгаснікамі, рабочымі, беднякамі і сераднякамі—аднаасобнікамі вывезена дарэмна 3.500 фурманак лесаматар'ялаў, завербавана і замацавана на ўвесь час будаўніцтва 30 рабочых будаўнікоў. У парадку самаабкладаньня бацькоў вучняў мабілізавана 2.000 рублёў; вучнямі сабрана, старых, але прыгодных для будаўніцтва каля 10 пудоў цьвікоў.

За год вырас вялікі і сьветлы будынак школы, кватэры для настаўнікаў і асобнае памяшканьне для школьнай сталоўкі. Школа забясьпечана ўжо неабходным мінімумам вучэбнага абсталяваньня; арганізаваны і абсталяваны вучэбныя габінэты, створана бібліятэка ў 4.000 кніг.

У канцы навучальнага году школа выдзяляецца як ўзорная і за бальшавіцкія тэмпы росту і паварот ў справе ліквідацыі «карэннага недахопу» атрымлівае на раённым конкурсе першую прэмію і ва ўсебеларускім—другую.

1932—33 навучальны год. Першае пасяджэньне школьнай нарады пачынаецца з распрацоўкі пастановы ЦК УсеКП(б) ад 25 жніўня і мабілізацыі настаўніцкага калектыву на падрыхтоўку да новага ўсебеларускага конкурсу. Школа мае ўжо 12 груп, 580 вучняў. Склад настаўнікаў папоўнен новымі сіламі, сярод настаўнікаў два члена партыі і 7 камсамольцаў.

Толькі за два месяцы бягучага году набыта вучэбных прылад для габінэтаў на 1550 руб., вучэбна-вытворчага абсталяваньня для майстэрні на 2.000 руб. Закуплена і ўстанаўляецца радыё—ўстаноўка з мікрафонам на 100 кропак для абслугоўваньня школы, кватэр настаўнікаў і калгасу, зроблен заказ на кіно-стацыянарку, абсталявана мэтэаралёгічная станцыя, набыта падручнікаў і іншай літаратуры на 1.100 рублёў, абсталявана кухня.

Значную дапамогу школе ў гэтым аказалі мясцовыя калгасы, арганізацыі і ўстановы.

Разам з ростам матар'яльнай базы школы, на аснове гістарычных рашэньняў партыі, ўдасканальваўся і зьмест яе работы, вялася сыстэматычная барацьба за падвышэньне якасьці вучобы, за зьнішчэньне «карэннага недахопу».

У 1929—30 г.—сярэдняя пасьпяховасьць 71 проц.

У 1931-32 г. сярэдні процант пасьпяховасьці павысіўся да 94.

Грунтоўная прапрацоўка пастановы ЦК партыі ад 25 жніўня і як вынік—кожным настаўнікам вядзецца дакладнае плянаваньне ўсяго вучэбнага матар'ялу. Улік школьнай работы ўзьняты на належную вышыню, кожны месяц настаўнікі даюць весткі ў навучальную частку аб адстаючых вучнях. У канцы кожнага кварталу будуць давацца характарыстыкі кожнага вучня. Уведзена хранакарта для дыфэрэнцыяванага ўліку пасьпяховасьці і наведваньня па ўсіх групах і прадметах—месячнага, квартальнага і за год.

Школа працуе па сталым раскладзе лекцый. Вячэрнія самастойныя заняткі, сходы і паседжаньні вучнёўскага самакіраваньня, піянэрскай і камсамольскай арганізацый, гурткі, лікпункты і грамадзкая работа на вёсцы і ў калгасе, слуханьне радыё, кіно, культмасавая работа,—усё гэта ўкладзена у сталы пазашкольны расклад.

У мэтадычныя камісіі I і II канцэнтраў уваходзяць настаўнікі бліжэйшых чатырох школ. Вопыт мэтадычнай работы пашыраецца непасрэдна на школы 3-х сельсаветаў. Для сыстэматычнага ўліку работы па прадметах і групах і перанясеньня вопыту на школы ваколычных сельсаветаў пры ШКМ арганізаваны габінэт пэдагагічнай практыкі.

Ня маючы праграм пазашкольнага навучаньня і добра абсталяваных майстэрань, школа аднак у 1931 г.—32 г. здолела правільна падыйсьці да гэтага пытаньня, азнаёміць вучняў у тэорыі з пэўнымі галінамі вытворчасьці і падпарадкаваць грамадзка-вытворчую работу навучальным і выхаваўчым мэтам школы. Тэарэтычны матар'ял па тэхналёгіі дрэва і мэталю меў у сувязі з работай майстэрні—азнаямленьне з інструмантамі працы і абыходжаньнем з імі. Пры гэтым выраблены некаторыя прылады для абсталяваньня габінэтаў, абсталявана мэтэаралёгічная станцыя, пабудаваны клеткі для трусоў і інш. Школа заключыла дагавары з бровалным заводам і калгасам імя Сталіна. Зараз праводзіцца палітэхнічны аналіз калгасу і заводу. Пры майстэрні арганізуецца дзіцячая палітэхнічная станцыя.

Агульна-школьная газэта-штодзёнка «За палітэхнізм» з кастрычніка 1931 г. выпусьціла 200 нумароў. Газэта за яе выключную ролю як арганізатара вучнёўскіх мас на барацьбу з «карэнным недахопам і за ўстанаўленьне дысцыпліны і парадку ў школе прэміявана два разы НКА і па конкурсе ўсебеларускага нізавога друку рэдакцыяй «Піянэр Беларусі».

Посьпехі ў справе ліквідацыі «карэннага недахопу» школы былі-б немагчымы без наладжваньня высокай самадзейнасьці вучняў, настаўнікаў і мабілізацыі іх актыўнасьці на барацьбу за дастатковы аб'ём агульна-адукацыйных ведаў. Заключаны дагавары на сацспаборніцтва з іншымі школамі, паміж групамі, піянэр-атрадамі і паасобнымі вучнямі. Рэалізацыя дагавароў праверана праз друк, конкурсныя камісіі, школьнае самакіраваньне. Прэм'явана звыш 80 вучняў і 4 настаўнікі. Юбілей М. Горкага азначаны новым прылівам ударнікаў: **15—настаўнікаў, 200 вучняў абвясьцілі сябе ўдарнікамі імя М. Горкага. Дагавары насычаны канкрэтнымі абавязацельствамі. У выніку разгортваньня сацспаборніцтва і ўдарніцтва праца становіцца справай гонару і славы.**

Цьвёрдае і ўмелае кіраўніцтва партарганізацый і адзінаначальле, энэргія і энтузіязм настаўніцкага калектыву і вучнёўскіх мас, шырокі ўдзел і канкрэтная дапамога пралетарскай і калгаснай грамадзкасьці—вось што забясьпечылі пераможныя тэмпы ў рабоце школы, паставіўшы яе ў рады перадавых школ раёну і БССР.

Сыстэматычна і няўхільна змагаючыся супроць апартуністычных антыленінскіх скажэньняў палітыкі партыі ў галіне школьнай работы, Урэцкая ўзорная школа ШКМ пад кіраўніцтвам мясцовай арганізацыі здолее апраўдаць ганаровую назву імя Горкага і даць сапраўды бальшавіцкія ўзоры таго, як павінна будавацца савецкая палітэхнічная школа Маркса-Леніна.

А. С. Некрашэвіч.

Політэхнізацыя ў школе. Вучні вырабляюць радыёпрыемнікі.

Пятнаццаць год нацыянальна-культурнага будаўніцтва БССР

А. Платун

XV гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі рабочая кляса і ўсе працоўныя Савецкай Беларусі сустракаюць з вялізарнейшымі посьпехамі ва ўсіх галінах сацыялістычнага гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Беларусь з эканамічна адсталай, малакультурнай і няпісьменнай акраіны былой царскай Расіі ператварылася ў індустрыяльна - калгасную рэспубліку, ў адну з перадавых культурных рэспублік. Рабочая кляса і працоўныя масы Савецкай Беларусі, як і ўсяго Савецкага Саюзу пасьпяхова заканчваюць, а па асобных галінах гаспадарчага і культурнага будаўніцтва ўжо скончылі першую пяцігодку і рыхтуюцца да разгортваньня барацьбы за выкананьне пляну другой пяцігодкі — пяцігодкі пабудовы бясклясавага сацыялістычнага грамадзтва.

Гэтых вялізарнейшых, нябачаных у гісторыі посьпехаў рабочая кляса і працоўныя масы БССР пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі дабіліся ў рашучай барацьбе за генэральную лінію партыі супроць правых і «левых» апартуністаў, у барацьбе з вялікадзяржаўным шавінізмам, беларускім контррэвалюцыйным нацыянал - дэмакратызмам і шавінізмам іншых масьцей.

Нашы гістарычнай важнасьці посьпехі — ёсьць вынік правільнага ажыцьцяўленьня ленінскай нацыянальнай палітыкі, мы іх дамагліся ва ўмовах жорсткіх баёў з клясавым ворагам - кулаком і яго агентурай з правага і «левага» лягераў, нашы посьпехі—вынік пасьпяхова разгорнутага сацыялістычнага наступленьня па ўсім фронце. Нашых посьпехаў мы дамагліся пры брацкай дапамозе пралетарыяту ўсяго СССР.

Паказ посьпехаў сацыялістычнага будаўніцтва за гады існаваньня Савецкай Беларусі нават ў адной толькі галіне — галіне культурнай рэвалюцыі ня зьмесьціш у рамках газэтнага артыкулу.

Мы ставім сабе задачай у кароткіх рысах паасобнымі лічбамі і фактамі паказаць працоўным БССР і СССР з чым прыйшла Беларусь да XV гадавіны Кастрычніка ў галіне будаўніцтва культуры нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зьмесьце.

Аднэй з цяжкіх спадчын, якія пакінуў працоўным Савецкага саюзу царызм, зьяўляецца няпісьменнасьць Беларусь у гэтай галіне атрымала асабліва цяжкую спадчыну—70 проц. няпісьменнага насельніцтва — вось з чаго прыйшлося пачаць барацьбу вызваліўшайся рабочай клясе Беларусі.

1-га мая г. г. мы выканалі завет У. І. Леніна—БССР ператворана ў асноўным у рэспубліку суцэльнай пісьменнасьці. Да XV гадавіны Кастрычніка ў Савецкай Беларусі налічваецца ў сярэднім ня больш 2 проц. няпісьменных, у сучасны момант дабіваюцца рэшткі няпісьменнасьці і прыступлена да ўвядзеньня ўсенавучу для малапісьменнага працоўнага насельніцтва за 4-х гадовую палітэхнічную школу. Ужо ў бягучым навучальным годзе будзе ахоплена ўсенавучам 480 тысяч малапісьменных.

Асабліва важна падкрэсьліць—што **няпісьменныя ўсіх нацыянальнасьцяй, якія насяляюць БССР, ліквідавалі няпісьменнасьць на сваёй роднай мове, а зараз пры такіх-жа ўмовах прыступлена да ўсеагульнага навучаньня малапісьменных.**

Асабліва вялікія нашы посьпехі ў галіне разгортваньня дашкольнага выхаваньня. Да рэвалюцыі ў Беларусі дзіцячыя сады налічваліся адзінкамі ў гэтых адзінках выхоўваліся толькі дзеці буржуазіі і буйнага чыноўніцтва.

У БССР яшчэ ў мінулым годзе прыступлена да ўвядзеньня дашкольнага ўсеагульнага навучаньня. Калі ў 1925—26 гадох у нас налічвалася 52 рознага тыпу дашкольных устаноў, у якіх выхоўвалася 2220 дзяцей, дык **на сёнешні дзень мы маем каля 4000 дзіцячых устаноў, якімі ахоплена 178 тыс. дзяцей, а да канца другой пяцігодкі дашкольным выхаваньнем намячаецца ахапіць усё дзіцячае насельніцтва рэспублікі.**

Разам з колькасным ростам, расьце і якасьць работы нашых дашкольных устаноў. Работа ў гарадзкіх дзіцячых садох і ачагох пабудавана такім чынам, што ў работніцы ёсьць магчымасьць ня толькі спакойна працаваць ля варштату, але ў яе застаецца і час і для актыўнага ўдзелу ў грамадзкай рабоце. У гэтым годзе нашы дзіцячыя ўстановы ўпяршыню атрымалі праграмы, дашкольныя работнікі ўзмоцнена займаюцца самападрыхтоўкай і ўпарта змагаюцца за падняцьце якасьці дашкольнага выхаваньня.

Яшчэ ў мінулым навучальным годзе было закончана ўвядзеньне ўсеагульнага абавязковага пачатковага навучаньня. Тады-ж часткова было прыступлена да ўвядзеньня ўсенавуча за сямігодку, а сёлета ўсенавуч за сямігадовую школу ўведзены ва ўсёй рэспубліцы і пакладзены пачатак ажыцьцяўленьню праграмы камуністычнай партыі аб усеагульным агульнаадукацыйным і палітэхнічным навучаньні дзяцей і падлёткаў ад 8 да 17 гадовага ўзросту.

Да рэвалюцыі ў Беларусі масавымі школамі было ахоплена каля 28 проц. дзяцей школьнага ўзросту. Пачатковыя школы ў пераважнай большасьці былі так званымі «царкоўна-прыходзкімі», якія абавязаны былі выхоўваць дзяцей у духу «благочестия и веры», рыхтуючы кадры пакорных служак капіталістам і цару. Школы працавалі выключна на расійскай мове. Нацыянальная меншасьць зусім ня мела школы, за выключэньнем адзінак яўрэйскіх, зноў такі галоўным чынам рэлігійных—«хэдэры». Існавалі ў дарэвалюцыйнай Беларусі і сярэднія навучальныя установы — гімназіі, рэальныя вучылішчы і інш., у якіх навучаліся дзеці буржуазіі, кулацтва, духавенства і чыноўніцтва. Дзьверы сярэдняй школы былі зачынены для дзяцей працоўных, буржуазія лічыла дастатковым для іх пачатковага навучаньня і то толькі для нязначнай часткі. Пераважная большасьць дзяцей працоўных заставалася няпісьменнымі. Няпісьменнасьць мас палягчала царызму эксплёатаваць працоўных, трымаць іх зноў-такі для гэтай мэты пад уладаю рэлігійнага дурману.

Як мы ўжо паказвалі вышэй Савецкая Беларусь першай з усіх рэспублік закончыла ўвядзеньне ўсеагульнага пачатковага навучаньня. Калі ў 1922-23 гг. у БССР было 1480 школ, у якіх навучалася 92736 дзяцей і настаўнікаў было 3018 ч. дык у 1931—32 навучальным годзе мы маем ужо 70[illegible] школ, 750104 вучняў і 17890 настаўнікаў.

Такі-ж вялізарны рост мы маем і ў галіне сярэдняга агульнага навучаньня. У 1914 годзе ў Беларусі было 122 [illegible] установы з 25130 вучнямі—дзецьмі прывілеяваных клясаў, у сучасны момант **БССР налічвае 1600 навучальных устаноў з 189500 вучнямі-дзецьмі працоўных мас.**

Да гэтага трэба дадаць і асабліва падкрэсьліць, што дзеці ўсіх нацыянальнасьцяй, якія насяляюць БССР, навучаюцца на сваёй роднай мове, што магчыма толькі ў дзяржаве пралетарскай дыктатуры.

Нашы перамогі ў галіне школьнага будаўніцтва не абмяжоўваюцца толькі колькаснымі, наша школа мае і значныя якасныя посьпехі. Школы ператвараюцца ў сапраўды палітэхнічныя, у іх тэарытычнае навучаньне ўвязваецца з практычным навучаньнем, школы вядуць рашучую барацьбу за павышэньне якасьці навучаньня, за ліквідацыю «карэннага недахопу». У барацьбе за рэалізацыю рашэньня ЦК партыі аб школе выкрыты праваапартуністычныя і «лявацкія» скажэньні ў тэорыі і практыцы школьнага будаўніцтва, ажыцьцёўлена прадметнае навучаньне, школа працуе па новых праграмах, палепшаецца школьная дысцыпліна, дзіцячае самакіраўніцтва пераключаецца на барацьбу за якасьць, за ліквідацыю «карэннага недахопу», расьце сацыялістычная грамадзкасьць у школе. Жнівеньская пастанова ЦК УсеКП(б) дала разгорнутую праграму барацьбы за далейшае павышэньне якасьці работы школы, яна выклікала энтузіязм сярод шырокіх мас асьветнікаў, працоўнага насельніцтва БССР, мабілізавала іх на барацьбу за канчатковую ліквідацыю «карэннага недахопу», за пабудову сапраўднай палітэхнічнай школы Маркса—Леніна—Сталіна, на барацьбу за выхаваньне пакаленьня, здольнага канчаткова ўстанавіць камунізм.

Толькі ва ўмовах дыктатуры пралетарыяту Беларусь магла дабіцца такіх вялізарнейшых посьпехаў у галіне вышэйшай адукацыі. Да рэвалюцыі ў Беларусі **ня было ніводнай вышэйшай навучальнай установы.** У першую-ж гадавіну вызваленьня Беларусі ад белапалякаў, 11 ліпеня 1921 г., ў БССР была заснавана першая ВНУ—Беларускі дзяржаўны ўнівэрсытэт. У 1926 годзе БССР мела 4 ВНУ, а **да XV гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі мы прыходзім з 32 ВНУ,** у якіх рыхтуецца 15132 высокакваліфікаваных спэцыялістаў для ўсіх галін сацыялістычнага будаўніцтва. У бліжэйшы час адкрываюцца яўрэйскі і польскі пэдагагічныя інстытуты, кансэрваторыя.

Шырока разгорнута сетка тэхнікумаў,—у сучасны момант мы маем 130 тэхнікумаў з 32200 студэнтамі, ёсьць у БССР 61 рабфак з 15760 слухачамі.

Разам з колькасным дасягненьнем па лініі ВНУ, тэхнікумаў і рабфакаў, мы маем таксама досыць буйныя і якасныя посьпехі ў рабоце гэтых навучальных устаноў. Уся работа ВНУ і тэхнікумаў цесна зьвязана з задачамі нашага сацыялістычнага будаўніцтва, гэтыя навучальныя установы ажыцьцяўляюць задачу, высунутую тав. Сталіным, па стварэньні рабочай клясай сваёй вытворча-тэхнічнай інтэлігенцыі. Навуковыя працаўнікі і студэнцтва мабілізаваліся на рэалізацыю гістарычнай пастановы ЦВК Саюзу ССР аб вышэйшай школе і тэхнікумах з тым, каб вышэйшая школа і тэхнікумы былі падняты на тую якасную ступень, якой патрабуюць дырэктывы партыі і пастановы ўраду.

Беларусь ня мела, а БССР мае сваю Акадэмію навук, больш сарака навукова-дасьледчых інстытутаў і станцый, 1600 навуковых работнікаў, сярод якіх 29 проц. камуністаў.

Беларусь ня мела. БССР мае дзяржаўную бібліятэку з мільённым кніжным фондам.

Беларусь ня мела. БССР мае 1415 дамоў культуры, 212 рабочых клюбаў і дамоў асьветы, 931 бібліатэку, каля 10 тыс. чырвоных куткоў.

Беларусь ня мела. БССР мае 4 дзяржаўных сацыяльна - гістарычных музэі і цэлы рад музэяў пры розных ведамствах і установах.

Шырока разьвіта ў БССР выдавецкая справа. Працоўныя маюць магчымасьць чытаць агульна-адукацыйную, палітычную, тэхнічную і навуковую кнігу на сваёй роднай мове. Да рэвалюцыі ў Беларусі выдаваліся кнігі на беларускай мове ў гомэапатычных дозах. Напрыклад, у 1913 годзе было выдана 33 тыс. экзэмпляраў беларускіх кніжок.

У БССР-жа, у 1924—25 г. г. было выдана на беларускай мове 136 назваў з тыражом у 1500 тыс. экз., а ў 1931 годзе—звыш 10 мільёнаў экзэмпляраў. У 1932 годзе на душу беларускага насельніцтва прыходзіцца больш 3 кніжок у той час, як ў Заходняй Беларусі адна беларуская кніжка прыпадае на 133 чал. беларускага насельніцтва. Колькасьць выданых кніжок на нацыянальных мовах у БССР таксама вялікая—хістаецца ад 2 да 4-х кніжок на душу насельніцтва нацменшасьці.

Да ХУ гадавіны Кастрычніка БССР [illegible] з вялізарнейшымі посьпехамі ў галіне выданьня «самай [illegible] партыі»—пэрыядычнага друку. Мы на сёнешні дзень маем 13 цэнтральных газэт, з іх 6 выдаюцца на мовах нацменшасьцяй, 64 раённых і гарадзкіх газэт, 30 часопісаў 60 шматтыражак і шматлікую колькасьць насьценгазэт.

Беларусь ня мела сваіх тэатраў, прыяжджалі на гастролі антрэпранёры з трупамі.

БССР на сёнешні дзень мае 13 сваіх тэатраў, якія абслугоўваюць працоўных на роднай мове, мае 8 трамаў і шырока разьвітае самадзейнае мастацтва.

Да рэвалюцыі ў найбольш буйных гарадох Беларусі было некалькі прыватных кінотэатраў.

БССР налічвае зараз 996 кіноўстановак, якія у год прапускаюць 13 мільёнаў чалавек. Шырока разьвіта сетка кінаперасовак (595). За пяцігадовае існаваньне кіно-фабрыка «Савецкая Беларусь» выпусьціла цэлы рад мастацкіх карцін і культфільмаў. Некаторыя мастацкія карціны беларускай фабрыкі шырока прайшлі па экранах ня толькі ў БССР, але і па ўсім Савецкім Сюзе, а частка з іх нават заграніцай.

Да XV гадавіны Кастрычніка БССР мае 3 радыёвяшчальныя станцыі, звыш 56 тыс. радыёкропак. Радыёвяшчаньне праводзіцца на беларускай і нацыянальных мовах.

Нашы посьпехі ў галіне культурнага будаўніцтва—ёсьць вынік барацьбы шырокіх мас рабочых і працоўных пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі, гэтыя посьпехі асабліва вялікія і нават зьдзіўляючыя на фоне таго культурнага заняпаду, які перажываюць капіталістычныя краіны.

У нас культурны росквіт, у іх, у капіталістаў закрываюцца школы, настаўніцтва папаўняе арміі беспрацоўных, закрываюцца ВНУ інжынэры, прафэсары не знаходзяць прымяненьня для сваіх ведаў і таксама ідуць на вуліцу, або на чорную работу. Яскравым прыкладам вырашэньня буржуазнай нацыянальнай палітыкі зьяўляецца наша суседка Польшча, дзе ў Заходняй Беларусі і Заходняй Украіне разгромлены беларускія і ўкраінскія культурныя арганізацыі, у Заходняй Беларусі канчаткова ліквідвана беларуская нацыянальная школа і працоўныя масы навучаньне сваіх дзяцей на роднай мове прымушаны пераносіць у глыбокае падпольле.

Савецкая Беларусь пад кіраўніцтвам КП(б)Б рыхтуецца да другой пяцігодкі—пяцігодкі пабудовы бясклясавага сацыялістычнага грамадзтва. Задачы, пастаўленыя XVII партканфэрэнцыяй на другую пяцігодку зьяўляюцца задачамі вялізарнейшай гістарычнай важнасьці. Пасьпяховае вырашэньне гэтых задач патрабуе падваеньня тэмпаў культурнай рэвалюцыі. Рабочая кляса і працоўныя масы БССР пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі і пры братэрскай дапамозе пралетарыяту Саюзу ССР з гэтымі задачамі справяцца таксама пасьпяхова, як справаляліся за гэтыя гады да XV гадавіны Кастрычніка.

Друкарня імя Сталіна.

Мабілізацыяй мас, бальшавіцкім кіраўніцтвам,

рашучым палепшаньнем работы, арганізацыяй праверкі выкананьня, саветы павінны забясьпечыць тэмпы сацыялістычнага наступленьня

Н. Фішар

Ленінская нацыянальная палітыка і працоўныя яўрэі

Задача зжываньня перажыткаў капіталізму і культурнай адсталасьці не зьявілася нечакана. Яна падрыхтавана ўсёй палітыкай і практыкай за 15 г. пралетарскай рэвалюцыі. Пачатак ляжыць у той гістарычнай даце, калі пралетарыят устанавіў сваю дыктатуру ў краіне, якая была «турмой народаў».

Пралетарская дыктатура ў корані зьмяніла сацыяльную структуру яўрэйскага насельніцтва. Ужо ў 1929—30 годзе ў прамысловасьці БССР працавала 41, 2 проц. яўрэяў. Працоўных-жа яўрэяў-сялян было 16 проц., а саматужнікаў — 23,9 проц. У 1932 годзе ўдзельная вага яўрэяў занятых у прамысловасьці і сельскай гаспадарцы значна павялічылася. Рост яўрэйскіх школ, якія працуюць на роднай мове, за апошнія дзесяць гадоў выражаецца ў 277,5 проц., а дзяцей у школах — 291 проц.

Пад сьцягам барацьбы за ўладу саветаў перамагла Кастрычніцкая рэвалюцыя Няхай жывуць Саветы органы дыктатуры рабочай клясы, праваднікі Ленінскай палітыкі бальшавіцкай партыі

ду на прадпрыемствах БССР зьяўляецца часткай ленінскай нацыянальнай палітыкі. Посьпехі ў гэтай галіне зьяўляецца посьпехамі ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Быў час, калі сіяністы розных напрамкаў узмоцнена даводзілі, што ўцягненьне яўрэйскага рабочага ў вытворчасьць сродкаў вытворчасьці немагчыма будзе і пры дыктатуры пра-

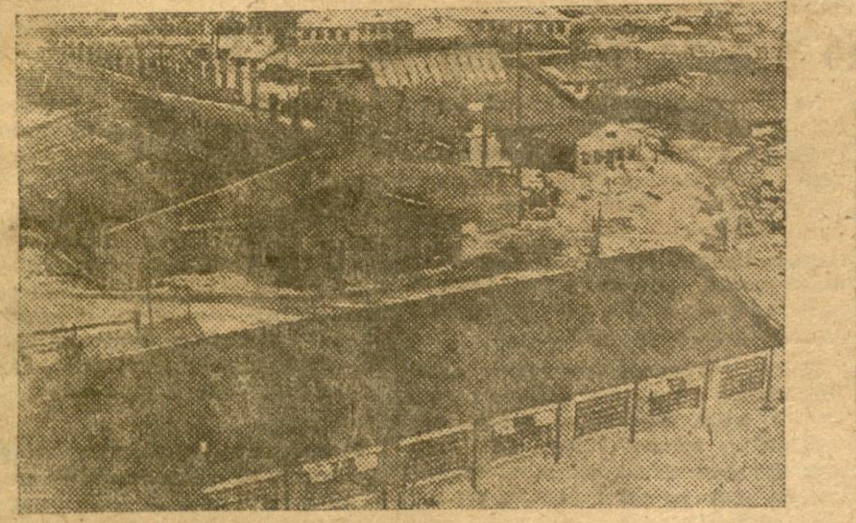

Дрэваапрацоўчы камбінат у Гомелі.

У беларускіх школах таксама вучыцца вялікая колькасьць яўрэйскіх дзяцей. Дзеці школьнага ўзросту навучаньнем ахоплены цалкам.

Гіганцкі рост культурнага будаўніцтва даў рэканструкцыйны пэрыяд. У 1928 годзе было на роднай мове 184 школы і 24,073 вучні, а ў 1930—31 годзе школ—262 і вучняў 31.340. У 1927-28 годзе мы мелі 3 яўрэйскіх пэдтэхнікумы, яўрэйскае аддзяленьне пры Дзяржаўным унівэрсытэце і адну сельска - гаспадарчую школу. У 1930—31 годзе мы ўжо мелі 9 прафшкол, 2 індустрыяльных тэхнікумы, 1 сельска - гаспадарчы, 4 аддзяленьні пры дзённых рабфаках, 6 яўрэйскіх аддзяленьняў пры вячэрніх рабфаках, яўрэйскае аддзяленьне пры пэдінстытуце, аддзяленьне пры Дзяржаўным унівэрсытэце, 2 пэдтэхнікумы. Ва ўсіх гэтых установах ў 1930—31 годзе навучалася 5200 яўрэйскіх рабочых. У студзені ў 1933 годзе адкрываецца першы ў Саюзе Яўрэйскі пэдінстытут.

Вынікам усёй работы па зжываньні эканамічнай і культурнай адсталасьці яўрэйскіх працоўных зьяўляецца поўная ліквідацыя беспрацоўя.

Рост ліку яўрэйскіх рабочых за апошнія гады адлюстроўваецца наступным чынам: 1926—27 г.—26.034 чал., 1927—28—29092, 1928—29 г. —32682, 1929—30 г.—38.500 чал.

Да рэвалюцыі колькасьць яўрэйскіх фабрычна - заводзкіх рабочых была нязначная. Да вайны яўрэйскія рабочыя працавалі пераважна ў прадпрыемствах, якія выраблялі сродкі спажываньня. На прадпрыемствы-ж, якія выраблялі сродкі вытворчасьці, яны палітыкай царскага ўраду ня былі дапушчаны. Царскі ўрад сваёй палітыкай імкнуўся аддзяліць яўрэйскіх рабочых ад неяўрэйскіх. У рэзультаце ўтварыліся галіны гаспадарак, дзе былі амаль выключна яўрэйскія рабочыя.

Цяпер-жа кожны год расьце інтэрнацыянальны склад рабочых ва ўсіх галінах вытворчасьці. Пытаньне аб рэгуляваньні інтарнацыянальнага скла-

летарыяту. Кастрычніцкая рэвалюцыя ўшчэнт разьбіла ўсе гэтыя контррэвалюцыйныя «тэорыі».

У сіяніцкай Палестыне яўрэйскія рабочыя пазбаўлены права працаваць ня толькі ў асноўных галінах, але і ў галінах гаспадаркі, якая выпрабляе сродкі спажываньня.

Такое-ж становішча яўрэйскіх працоўных мы бачым у капіталістычных краінах.

Яўрэйская буржуазная прэса Латвіі піша: «яўрэйская пралетарская беспрацоўная армія становіцца з дня на дзень усё больш. Яўрэйскі рабочы і служачы ня мае доступу ні ў дзяржаўныя ўстановы, ні ў камунальныя прадпрыемствы».

У сіяніцкай Палестыне дзьве трэці часткі яўрэйскага працоўнага насельніцтва церпяць ад хранічнага беспрацоўя і голаду. Расьце зьбядненьне мас, павялічваецца слой дэклясаванай беднаты.

Колькасьць яўрэйскага сялянства ў БССР вырасла з 7.370 чал. 1913 г. да 50.000 чал. у апошнія гады, гэта значыць больш чым у сем разоў. Апрача таго, земляўпарадкавана вялікая колькасьць працоўных яўрэяў у Беларусі, Крыме і Біробіджане.

За 20 гадоў царскага каленіяльна-капіталістычнага панаваньня лік яўрэйскіх сялян ня толькі не павялічыўся, а, наадварот, зьменшыўся. Інакш і быць не магло. Ва ўмовах капіталізму немагчыма такая справа, як земляўпарадкаваньне працоўных яўрэяў. Мы бачым таксама якія плачэўныя рэзультаты дала сіяніцкая каленізацыя ў Палестыне на працягу 50 гадоў. Сіяніцкая арганізацыя земляўпарадкоўвае людзей заможных, кулакоў і спэкулянтаў. Працоўныя яўрэі ў Палестыне не земляўпарадкаваны. Сіяніцкая арганізацыя нават і ня зьбіраецца іх земляўпарадкаваць.

Земляўпарадкаваньне працоўных яўрэяў у СССР ёсьць адзін з шляхоў, які вядзе да зжываньня тэй гістарычнай адсталасьці, якая вызначана ў другой пяцігодцы ў БССР.

З таго моманту, калі выданы быў дэкрэт аб земляўпарадкаваньні яўрэяў (1924 г.), колькасьць яўрэйскіх сялян павялічылася на 15.300 чал., ці на 45,2 проц.

У апошнія два гады колькасьць яўрэйскіх сялян яшчэ больш павялічылася. Яшчэ ў 1930 годзе ў яўрэйскіх калгасах было 1.732 яўрэйскія гаспадаркі, а ў агульных калгасах — 3.130 яўрэйскіх гаспадарак.

Форма калектывізацыі сярод яўрэяў, як і не сярод яўрэяў, у асноўным арцельная,—дзе асноўныя сродкі вытворчасьці, сельгасінвэнтар, зямля і рабочая жывёла аграмаджаны.

У яўрэйскіх калгасах забясьпечанасьць пасевам была нярэдка нават вышэй, чым ва ўсіх калгасах БССР. У яўрэйскіх калгасах прыпадала ў 1931 г. пасеву: на сям'ю 4,2 га, на рабочага каня, 6,5 га; на 100 працаздольных прыпадала пасеву: ва ўсіх калгасах БССР—6.205 га, у яўрэйскіх—215 га, у яўрэйскіх калгасах назіраецца рост стада. Гэты рост адбыўся ня толькі за кошт жывёлы новых калгасьнікаў, але таксама за кошт натуральнага прыросту стада, г. зн. за кошт росту прадукцыйнасьці калгасаў.

За якія-небудзь два гады эканамічны дабрабыт у яўрэйскіх калгасах павялічыўся амаль што ўдвая. Здавальняюча таксама забясьпечаны яўрэйскія калгасы цягавай сілай.

Характэрным зьяўляецца той новы факт, што крыху менш паловы сьвіней знаходзіцца ў індывідуальным карыстаньні калгасьнікаў-яўрэяў. Разьвядзеньне сьвіней у яўрэяў зрабілася блізкай справай.

Пралетарская дыктатура зьмяніла ня толькі сацыяльны твар яўрэйскай беднаты, але таксам псыхалёгію, спо-

саб мысьленьня і выкарчоўвае з іх рэлігійныя забабоны.

Рост калектывізацыі таксама суправаджаўся ростам узброенасьці машынамі.

Яўрэйскія калгасы атрымліваюць вялікую дапамогу з боку машынатрактарных станцый.

Нарэшце неабходна яшчэ спыніцца на росьце інтэрнацыянальнага адзінства паміж яўрэйскімі і неяўрэйскімі калгасамі.

Ленінская нацыянальная палітыка забясьпечыла яўрэйскім калгасам ня толькі матарыяльны ўздым, прыліў новых членаў, палепшаньне эканамічнага становішча калгасьнікаў, але забясьпечыла яўрэйскім калгасьнікам таксама добрыя ўзаемаадносіны з неяўрэйскімі калгасамі, стварыла добрыя суседзкія адносіны паміж яўрэйскімі і неяўрэйскімі калгасьнікамі, прынесла ўзаемную дапамогу і зьбліжэньне.

Дзякуючы ленінскай нацыянальнай палітыцы, у многіх мясцох створаны былі ўсе магчымасьці для інтэрнацыянальнага аб'яднаньня яўрэйскіх і навакольных неяўрэйскіх калгасаў.

І мы бачым, як за апошнія гады сыстэматычна павялічваецца лік інтэрнацыянальных калгасаў.

Расьце лік яўрэйскіх сялян у інтэрнацыянальных калгасах і ствараюцца шырокія магчымасьці для ўцягненьня новых слаёў яўрэйскіх працоўных у гэтыя калгасы.

Земляўпарадкаваньне ў руках пралетарскай дыктатуры зьяўляецца нечым большым, чым просты пераход яўрэйскіх працоўных на зямлю. Гэта ня толькі новая, здаровая кваліфікацыя для яўрэйскіх працоўных і беднаты. Земляўпарадкаваньне праводзіцца на сацыялістычных асновах, а гэта значыць, што зьмяняецца ў корані сацыяльная структура яўрэйскага насельніцтва.

Дзьве сыстэмы — два сьветы: краіна будуючагася сацыялізму і краіна загніваючага капіталізму. У нас яўрэйскія працоўныя масы ўцягваюцца ў прамысловасьць і сацыялістычную сельскую гаспадарку; а ў іх яўрэйскія працоўныя масы разам з рабочымі і іншых нацыянальнасьцяй выкідваюцца з прамысловасьці і сельскай гаспадаркі.

Рэшткі капіталістычных клясаў аказваюць шалёнае супраціўленьне сацыялістычнаму наступленьню. Рабочыя, калгасьнікі! Узднімем клясавую пільнасьць. Умацуем пралетарскую дыктатуру! Згуртуемся вакол бальшавіцкай партыі і яе Ленінскага ЦК

Сярнічная ф-ка «Пралетарская Перамога» (Барысаў).

Героі сацыялістычнага будаўніцтва

Справа налева: т. РОХКІНД—рабочы швэйнік узнагр. орд. чырв. прац. сьцягу, т. ЭЙДЭЛЬМАН—рабочых друкарні «Зьвязда» вытв. стаж 37 год. узн. орд. чырв. прац. сьцягу, т. ВАЙЧУК—рабочы строгаль скурзаводу «Бальшавік» 22 г. вытв. стаж узнагр. орд. чырв. прац. сьцягу, т. ЧЭРТОВА—работніца швэйнай ф-кі «Акцябр» узнагр. орд. чырв. прац. сьцягу, т. ГАРЭЛІК—рабочы швэйнай ф-кі «Акцябр» 36 гад. вытв. стаж, узнагр. ордэн. чырв. прац. сьцягу.

І. Файнбург

Рэвалюцыйная законнасьць да 15 гадавіны Кастрычніка

Ужо ў 1918 годзе, калі яшчэ грамадзянская вайна была ў поўным разгары, У. І. Ленін паставіў надзвычайна востра пытаньне аб рэвалюцыйнай законнасьці, за поўнае захаваньне якой партыя на працягу ўсяго часу, у адпаведнасьці з заветамі Леніна, вядзе рашучую барацьбу.

Кожнае парушэньне рэвалюцыйнай законнасьці прыносіць вялікую шкоду сацыялістычнаму будаўніцтву нашай краіны, усякае парушэньне савецкага закону зьяўляецца ў руках клясавага ворага козырам, якім ён спрабуе ўнесьці перашкоду ў сацыялістычнае будаўніцтва.

«Малейшае беззаконьне, малейшае парушэньне савецкага парадку, ёсьць ужо дзірка, якую ня могуць не скарыстаць ворагі працоўных»,—вось як рэзка, чотка паставіў пытаньне аб рэвалюцыйнай законнасьці тав. Ленін. Усякія разважаньні «дамарошчаных «філёзафаў» аб тым, што рэвалюцыйная мэтазгоднасьць гэта—адно, а рэвалюцыйная законнасьць—гэта другое, і што законнасьць можна парушаць у імя мэтазгоднасьці зьяўляюцца нічым іншым, як антыпартыйнымі антыленінскімі. Калі спрасянуць такога «законьніка», дык перад чамі зьявіцца ні хто іншы, як агент клясавага ворага.

«Рэвалюцыйная законнасьць ня ёсьць пустая фраза. Рэвалюцыйная законнасьць зьяўляецца адным з важнейшых сродкаў умацаваньня пралетарскай дыктатуры, дыктатуры абароны інтарэсаў рабочых і працоўных сялян і барацьбы з клясавым ворагам працоўных». (Сталін).

Гэту-ж сталінскую думку аб рэвалюцыйнай законнасьці знаходзім і ў апошняй пастанове ЦВК і СНК СССР да 10-годзьдзя савецкай пракуратуры. У гэтай пастанове вызначаецца рэвалюцыйная законнасьць як адзін з важнейшых сродкаў умацаваньня пралетарскай дыктатуры, абароны інтарэсаў рабочых і працоўных сялян і барацьбы з клясавым ворагам працоўных (кулацтвам, перакупшчыкамі, спэкулянтамі, буржуазнымі шкоднікамі і іх контррэвалюцыйнай палітычнай агентурай).

Да 15-годзьдзя існаваньня савецкай улады краіна Саветаў прыходзіць са значнымі посьпехамі ў справе ўзмацненьня рэвалюцыйнай законнасьці.

Надзвычайна многа зроблена і робіцца ў справе прыдушэньня эксплёататарскіх элемэнтаў. Органы юстыцыі суд, пракуратура, зьяўляюцца ўвесь час органамі наступленьня на капіталістычныя элемэнты гораду і вёскі.

«Новы суд патрэбен быў перш за ўсё для барацьбы супроць эксплёататараў, якія робяць спробу аднавіць сваё панства ці спрабуюць абараняць свае прывілеі» (Ленін). Органы юстыцыі з гонарам выконваюць гэтую ленінскую задачу суду.

Органы юстыцыі разгарнулі вялікую работу як па правядзеньні глыбокай растлумачальнай работы, так і па ўжываньні суровай рэпрэсіі да тых ворагаў працоўных, якія шляхам раскраданьняў і псаваньняў сацыялістычнай маемасьці робяць спробу сарваць наша пасьпяховае сацыялістычнае будаўніцтва. Вельмі вялікая работа праведзена органамі юстыцыі па ўзмацненьні выхаваньня і перавыхаваньня няўстойлівых элемэнтаў з асяродзьдзя працоўных.

Адным з важнейшых дасягненьняў за пройдзены час зьяўляецца тое, што органы юстыцыі БССР, пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б, змаглі арганізаваць вялікую армію актывістаў, у якіх асноўнай грамадзкай работай зьяўляецца барацьба за рэвалюцыйную законнасьць.

Тысячы актывістаў рабочых і працоўных калгасных мас працуюць у масавых органах юстыцыі і ў вытворча-таварыскіх, сельскіх, калгасных судох, у групах садзейнасьці органам пракуратуры, у якасьці сацнамесьнікаў, засядацеляў і інш. На тэрыторыі БССР мы маем 1161 грамадзкі суд, з прача калгасных. Гэта лічба павінна ў найкарацейшы час значна павялічыцца ў сувязі з арганізацыяй калгасных судоў ва ўсіх калгасах. Грамадзкія суды, і ў першую чаргу вытворча-таварыскія на прадпрыемствах, становяцца грамадзкімі органамі, якія адыгрываюць вялікую ролю ў ахове маемасьці на прадпрыемстве, ў справе выкананьня прамфінпляну. Яны гэтым самым дапамагаюць нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву. Сельскія суды за час свайго існаваньня занялі значнае месца ў справе барацьбы з парушэньнямі быту і ўзаемных маемасных адносін. Значную ролю ў справе ўзмацненьня рэвалюцыйнай законнасьці адыгрываюць групы садзейнасьці пракуратуры. Сотні рабочых і калгасьнікаў працуюць у гэтых групах. Шмат выпадкаў злоўжываньняў рознага характару выкрыта выключна гэтымі групамі. З далёкіх глыбінных пунктаў групы садзейнасьці пракуратуры сыгналізуюць аб тых ці іншых недахопах і злоўжываньнях у калгасе, саўгасе і інш. Мы маем такія выпадкі, калі дзякуючы ўмяшаньню групы садзейнасьці памылкова асуджаныя асобы аднаўляюцца ў сваіх правох. Гэты від сувязі органаў юстыцыі з шырокімі масамі працоўных значна ўзмацняе рэвалюцыйную законнасьць і ўвага да гэтых груп з боку пракуратуры павінна быць значна павялічана.

Пару слоў аб сацнамесьніках. Сацнамесьнікі актыўна ўдзельнічаюць у рабоце органаў рэвалюцыйнай законнасьці, а некаторыя з іх перайшлі на сталую работу ў органы юстыцыі і са сваімі абавязкамі спраўляюцца досыць задавальняюча.

Значнае месца ў масавай рабоце органаў юстыцыі займае папулярызацыя рэвалюцыйных законаў і пастаноўка перад шырокімі рабочымі і калгаснымі масамі справаздач аб сваёй дзейнасьці. Гэта работа асабліва шырока разгарнулася пасьля апошніх пастаноў партыі і ўраду аб рэвалюцыйнай законнасьці і аб ахове сацыялістычнай маемасьці.

Праведзеныя ў кастрычніку кустовыя нарады органаў юстыцыі БССР выявілі рад недахопаў у рабоце пракурораў, і народных судзьдзяў. Яшчэ ня ўсюды органы юстыцыі дабіліся прыцягненьня шырокіх рабочых і калгасных мас да справы барацьбы з раскраданьнямі сацыялістычнай маемасьці. Некаторыя работнікі юстыцыі самі яшчэ не ўявілі асноўнага прынцыпу пастановы ўраду аб тым, што грамадзкая ўласнасьць «сьвяшчэнна і недатыкальна». Сур'ёзнейшым недахопам органаў юстыцыі зьяўляецца тое што яны яшчэ ня поўнасьцю ўключыліся ў справу правядзеньня дзяржаўных загатовак і, ў прыватнасьці, вельмі слабы націск на кулацка-заможную частку. Калгасны сэктар выконаў значна большы процант пляну чым кулацка-заможныя гаспадаркі. Адсутнічае рашучы націск на кулакоў-заможнікаў з боку масавых арганізацый і органаў юстыцыі—у першую чаргу. Органы юстыцыі павінны неадкладна дабіцца пералому ў гэтай важнейшай кампаніі.

XV гадавіна Кастрычніцкай рэвалюцыі павінна зьявіцца пераломным момантам у рабоце органаў юстыцыі. Перад органамі рэвалюцыйнай законнасьці шмат надзвычайна сур'ёзных задач, вырашэньне якіх патрабуе надзвычайнага напружаньня сіл і энэргіі ўсіх работнікаў гэтых органаў. Сьцяг рэвалюцыйнай законнасьці—сьцяг узмацненьня нашай пралетарскай дзяржавы і паскоранымі тэмпаў сацыялістычнага будаўніцтва. Гэты сьцяг органы юстыцыі павінны трымаць цьвёрда ў сваіх бальшавіцкіх руках.

Праўдзін

Сярод многіх сотняў і тысяч сёл і вёсак Заходняй Беларусі, абкружаная серабрыстымі беразьнякамі і цёмназялёнымі густымі хвойнікамі, схавалася вёска Махначы. Нізенькія, крывыя хаткі з падсьлепаватымі вокнамі рассыпаліся па роўным полі, быццам хтосьці ўзяў у жменю шышак і кінуў іх замілюючы вочы. Саламяныя стрэхі навіслі над вокнамі кудлатымі шапкамі і здалёк здаваліся звычайнымі грыбкамі, што растуць на сырых нізінах або пад лясьнымі кустамі. Плеценыя плошчкі агароджвалі маленькія дворыкі, хлявчукі з паламанымі сьценкамі.

Усё, куды ня кінеш вокам, гаварыла аб вялікай беднасьці, аб шэраньнікім, забітым жыцьці, жыцьці, у якім мала радасьці і сьвятла, мала яркіх сонечных дзён.

Людзі нараджаліся, расьлі, потым некалькі дзесяткаў гадоў напружна гаравалі, усімі мускуламі, нэрвамі ўпіваліся ў неўрадлівую глебу, высмоктвалі з яе апошнія сокі, але ўжо да новага году сядзелі бяз хлеба, елі макуху, вымiравалі ў заможных людзей, часта хварэлі і ў вялікіх пакутах паміралі.

Так, быццам праз густы туман, бачыць Люба Акуценка сваю вёску, сваё дзяцінства. Бацька шавец—каму латку на бот зробіць, каму падноскі падаб'е. Вядома, якая работа была ў шаўца ў стары час, у глухой закінутай вёсцы. Тым ня менш, гэтая акалічнасьць была ўлічана пры сямейным раздзеле маемасьці. Два старэйшых браты выдзялілі меншаму—бацьку Любы—такую вузенькую палоску зямлі, што яна даваць з яе карміў сям'ю ня больш двух месяцаў. Астатнія 10 месяцаў скупа карміў шавецкі варштат. Матка таксама хадзіла ў заработкі, батрачыла. Сястра, калі падрасла, пайшла ў нянькі ў сям'ю настаўніка. Яна—Люба—цэлы час бегала з дзецьмі, узімку сядзела

на печы або выконвала дробную хатнюю работу.

Дні паўзьлі марудна, нудна, у вечных размовах аб кавалку хлеба, аб бульбе. Моцна чапляліся людзі за жыцьцё, але сыстэма, якая спарала гэта катаржнае жыцьцё, была мацней. І людзі, гінулі, як чароўнікі ў чыстым полі, гінулі тысячамі, дзесяткамі тысяч, угнойваючы сабою глебу, якая карміла царскую зграю, памешчыкаў, фабрыкантаў, банкіраў.

Імпэрыялістычная вайна ўнесла яшчэ большае замяшаньне ў дзіцячую галоўку Любы. То аб вайне толькі гаварылі, а то раптам яна пачалася і блізка за лесам, даючы аб сабе ведаць глухой трывожнай кананадай. Потым вайна прышла ў вёску Махначы. Прышла і выглядзе бязьлікай хмары салдат, коняй, фурманак, гармат, крыкаў і лаянкі. Сялянам загадалі эвакуявацца, і матка Любы (бацька памёр за месяц да гэтага), закапаўшы свой скарб у зямлю, і захапіўшы з сабой увесь запас хлеба, разам з дачкою пайшла па дарозе на ўсход, туды, куды цягнуўся бясконцы абоз сялянскага гора і плачу.

Ішлі месяцы два. Мільгацелі лясы, палі, вёскі, гарады, людзі—якіх толькі людзей ня бачыла Люба! Але мацней за ўсё засталіся ў памяці студні. Яны заўсёды былі пустыя, бо маса людзей і коняй, якая ішла ўперадзе, выпівала ўсю ваду да кроплі. Вельмі хацелася піць, потым, калі скончыліся запасы хлеба—вельмі хацелася есьці.

На якойсь-ці станцыі бежанцаў пасадзілі ў вагоны. Пацягнуліся дні стамляючай трасяніны ў цяплушцы. Зноў голад, смага і вошы. У Вомску ўсе барані аказаліся перапоўнены тыфознымі. У Томску—мёртвых з бараккаў вывозілі літаральна дзесяткамі. Прыехалі ў Нова-Сібірск. Якісь-ці селянін пашкадаваў і ўзяў іх да сябе. Зноў вярнулася вёска, праўда, вёска крыху багацейшая, але для Любы розьніцы ня было—тое-ж паўгалоднае існаваньне было і тут. І Любе здавалася, што так павінна быць, што ўвесь сьвет галадае і заўсёды галадаў.

17-ы год ня прынёс нічога новага ў беднае жыцьцё Любы. Але 18-ы яна адчувала балючым ударам. Галеча прымусіла яе рана выйсьці замуж. І праз 4 месяцы пасьля замужаства калчакоўцы расстралялі яе мужа.

Яшчэ тры гады прайшлі. Любу і яе матку пацягнула назад, на бацькаўшчыну. Прыехалі ў Менск і тут аселі. Ня той Менск быў, што пры цары ды ўрадніках. Новы Менск—сталіца Савецкай Беларусі. І жыцьцё ўжо было ня тое.

***

Савецкая краіна залечвала глыбокія раны, нанесеныя імпэрыялістычнай і грамадзянскай вайной. Аднаўляліся фабрыкі і заводы. Усё глыбей і шырэй разгортвалі сваю работу партыя, савецкія арганізацыі. Заводы ўмацоўваліся, пашыраліся. Патрэбны былі людзі. І Люба пайшла працаваць на гуту. Толькі тут, на гуце, у Любы адкрыліся вочы. Толькі тут яна цалкам зразумела сэнс жыцьця наогул і свайго ў прыватнасьці. І калі зразумела гэта, адчула Люба, што нарадзілася яна ў другі раз, што жыцьцё—сапраўднае, карыснае, зьмястоўнае—толькі зараз пачынаецца. І быццам агні расплаўленай шкляной масы, што асьляплялі вочы з вакон ванный печы, запалілі ў Любы ў грудзях палымнёвы жар рэвалюцыі.

Люба паступае на курсы ЦІТ'а, у сьлясарны цэх. Яна з вялікай ахвотай вывучае апрацоўку мэталю. І ў той-жа час шліфуе ўласныя мазгі—наведвае сходы, слухае дакладчыкаў, лекцыі, імкнецца ўнікнуць у патаемны сэнс некаторых загадкавых слоў і, нарэшце, бярэцца за лемэнтар. Яна павінна авалодаць пісьменнасьцю, каб пранікнуць у таямніцы шматлікіх кніжак, якія так вабяць да сябе сваімі дзіўнымі назвамі. Адначасова Люба падае заяву аб прыняцьці яе ў рады партыі. Яна доўга думала над гэтым пытаньнем і цьвёрда парашыла—аддаць усе сілы справе рабочае клясы. Адзіная просьба да ячэйкі ў яе была—навучыць яе хутчэй чытаць і пісаць.

Шэсьць месяцаў на курсах ЦІТ'а праляцелі як адзін дзень. І вось Люба Акуценка на машынабудаўнічым заводзе «Камунар». Люба паўнамоцны член слаўнай сям'і мэталістаў. Яна 7 гадзін прызе напільнікам жалеза, а пасьля работы бяжыць на сходы, паседжаньні, нарады, тры разы ў пяцідзёнку наведвае заводзкі тэхнікум, прагавіта слухае, стараецца ўсё запомніць, часам нясьмела сама выступае і адчувае, што з кожным днём яна расьце ўсё вышэй і што хутка гэты рост нагоніць пражытыя гады, з якіх першыя 20 прайшлі так бясэнсоўна, так бескарысна.

***

Вось ужо год, як Люба Акуценка кіруе дэпутацкай групай заводу «Камунар». Ужо год, як сьлесар брыгады па зборцы ... варштатаў Люба Акуценка накіроўвае жыцьцё заводу ў шмат якіх галінах так, як патрабуе генэральная лінія ленінскай партыі. Няма такога кутка, куды-б не пранік пільны зрок шэрых сталёвых вачэй Любы. Няма такога пытаньня, якога Люба не палічыла-б сваім, родным, яна цьвёрда ведае, што Саветы—гэта орган дыктатуры пралетарыяту і гэты орган мае неабмежаванае права сказаць сваё важкае слова па любым пытаньні нашага будаўніцтва.

Таму, калі праглядаеш тоўстую папку пратаколаў, дакладных запісак, розных адносін, матар'ялаў абсьледваньняў—дзівішся шматграннай рабоце дэпутацкай групы заводу «Камунар».

***

У цэхах прарыў, прамфінплян ня выконваецца. І дэпутацкая група арганізуе ва ўсіх цэхах кантрольныя пасты, выкрывае прычыны прарыву, б'е па канкрэтных носьбітах зла, актыўна змагаецца за ўкараненьне прамфінпляну да кожнага рабочага, за перавод брыгад на гаспадарчы разьлік, на зьдзельшчыну, ганьбіць абязьлічку, ўраўнілаўку, выкрывае прагульшчыкаў і лятуноў, скарыстоўваючы для гэтай мэты вытворчыя нарады, чорныя дошкі, насьценгазэты, шматтыражку.

Ня клеіцца работа ў прыгараднай гаспадарцы. Харчовая база пад пагрозай развалу. І дэпутацкая група прымацоўвае да гаспадаркі рабочую брыгаду, дамагаецца дапамогі заводзкага транспарту, дастае аўтамашыны для вывазкі ўгнаеньняў, арганізуе рамонт саўгаснай сталоўкі, мабілізуе рабочых на суботнікі, дамагаецца перад гарсаветам забясьпечаньня саўгасу кармавой базай, праводзіць масавую работу сярод рабочых саўгасу, растлумачвае ім дырэктывы партыі аб стварэньні уласнай харчовай базы.

Шмат недахопаў у рабоце ЗРК. Праўленьне ЗРК ня ўмее працаваць, не перабудоўваецца згодна дырэктыў партыі аб савецкім гандлі. І дэпутацкая група вылучае рабочыя брыгады, правярае работу юрам, арганізуе сыстэматычны грамадзкі кантроль, дамагаецца ліквідацыі чаргі, вывешваньня расцэнак, дакладнага ўліку, правільнага разьмеркаваньня дэфіцытных тавараў, павялічэньня сеткі загатоўчых пунктаў.

Пабудова новай сталоўкі ідзе марудна. Няма ўвязкі паміж паасобнымі зьвеньнямі цэху грамадзкага харчаваньня. І дэпутацкая група склікае адну за другой некалькі вытворчых нарад будаўнікоў разам з работнікамі сталоўкі, выкрывае рад буйных недахопаў, патрабуе паскораньня работ. Калі новая сталоўка пабудавана, дэпутацкая група дамагаецца пераходу яе на гаспадарчы разьлік, работнікаў—на зьдзельшчыну, сочыць за санітарным становішчам сталоўкі, дамагаецца пераходу на паблюдную сыстэму, палепшаньня якасьці абедаў.

Старое памяшканьне сталоўкі мяркуюць заняць пад пажарны хлеў. Дырэктар заводу займае частку памяшканьня пад кватэру. Дэпутацкая група пачынае бой за арганізацыю ў гэтым памяшканьні дзіцячага саду, патрабуе ўвагі да палепшаньня быту. І дырэктар прымушаны адступіць. Сад арганізаваны і звыш 60 дзяцей рабочых і работніц штодзенна аслабаняюць бацькоў ад клопатаў аб іх.

У прыгарадным саўгасе рабочыя жывуць у летніх бараках. Надыходзіць зіма. Баракі трэба ацяпліць. Дэпутацкая група пасылае свайго прадстаўніка ў гарсавет і дамагаецца водпуску 4 тыс. цаглін для пячэй. Рабочыя саўгасу будуць жыць у цёплых бараках.

На 701-й вярсьце для рабочых заводу грузяць дровы. Чутны размовы, што мера няправільная, мала дроў прывозяць. Дэпутацкая група ўважлі ва прыслухоўваецца да рабочых скарг. У выніку прымаецца рашэньне: арганізаваць на 701-й вярсьце кантрольны пост, сачыць, каб ня было абмеру, а разам з тым папярэдзіць магчымую «пробку» пры выгрузцы вагонаў.

Пры выдачы бульбы—вялізарныя чаргі. Каб эканоміць час, рабочыя займаюць чаргу а 5 гадзіне раніцы. Гэта агідны факт не праходзіць міма дэпутацкай групы. Вылучаецца брыгада на чале з дэпутатам гарсавету, пытаньне вывучаецца і брыгада ўносіць прапанову, як ліквідаваць чаргу. Зараз кожны рабочы атрымлівае на рукі талён, на якім напісана калі і дзе ён можа атрымаць бульбу. Чарга ліквідавана.

У прыгараднай гаспадарцы няма вадамеру. Вадой карыстаюцца і іншыя арганізацыі, суседзі, а плаціць за ваду адзін саўгас. Дэпутацкая група накіроўвае ў гарсавет свайго прадстаўніка, просіць прапанаваць Вадаканал трэсту ўстанавіць у прыгараднай гаспадарцы два вадамеры, каб саўгасу не давялося «працаваць выключна на ваду».

На заводзе канструюецца бульбяны камбайн—вынаходніцтва рабочага саўгасу. Але работа стаіць на месцы. Выпуск камбайну зацягваецца. Дэпутацкая група бярэ шэфства над камбайнам, вылучае брыгаду, даручае ей праверыць, дзе прычыны затрымкі і выкрывае што тормаз у канструктарскім бюро, не хапае канструктараў. У адказ на патрабаваньне дэпутацкай групы—заводакіраўніцтва дае ў дапамогу яшчэ аднаго канструктара. Работа пайшла хутчэй. Але гэтым дэпутацкая група не абмяжоўваецца. Яна склікае некалькі нарад рабочых і канструктароў, занятых камбайнам. Яна зьвяртаецца з адкрытым лістом у дасьледчы сельска-гаспадарчы інстытут і просіць зацікавіцца камбайнам, дапамагчы выпусьціць яго хутчэй.

Заводакіраўніцтва не зварочвае ўвагі на яслі, ня хоча нават забясьпечыць іх начыньнем. Дэпутацкая група патрабуе дапамогі і дамагаецца яе. У дрэнным становішчы знаходзяцца і яслі прыгараднай гаспадаркі. Дэпутацкая група ўздымае свой голас пратэсту. Партыя патрабуе павялічэньня выпуску шырспажыву — дэпутацкая група змагаецца і за яе. На бюро заслухоўвае даклад, правярае, уносіць рад прапаноў. Дэпутацкая група выкрывае вінаватых у зрыве пабудовы мэханічнага і кацельнага цэху. Дапамагае забясьпечыць сталоўку бульбай, правярае прычыны перабояў у падачы энэргіі «Эльводам», бярэ на буксір дэпутацкую групу заводу «Полымя рэвалюцыі», які затрымлівае выпуск ваганэтак для падвозкі торфу, пасылае туды ў дапамогу рабочую брыгаду, арганізуе праверку выкананьня рашэньня партыі аб школе, дамагаецца кватэр для бескватэрных рабочых і г. д.

Няма той галіны работы, няма таго пытаньня, за якое дэпутацкая група заводу «Камунар» на чале з Любай Акуценка, пад кіраўніцтвам заводзкай партарганізацыі—не ўзялася-б з бальшавіцкай рашучасьцю і напорыстасьцю і не давяла-б да канца. Але сама дэпутацкая група, якая складаецца з 8 членаў і 2 кандыдатаў, наўрад ці здолела-б ахапіць усе гэтыя пытаньні, калі-б ёй не дапамагаў ва ўсім дабраахвотны актыў. І ў тым, што дабраахвотны актыў налічвае 65 вытрабаваных удзельнікаў—таксама не малая заслуга Любы Акуценка.

Адсюль лёгка зразумець, чаму сакратарыят ЦВК БССР, знаёмячыся з узорнымі дэпутацкімі групамі, прэм'яваў дэпутацкую групу заводу «Камунар» у цэлым і паасобных яе актывістаў, у тым ліку старшыню дэпутацкай групы—Любу Акуценка.

***

Поўным жыцьцём жыве зараз сьлесар Люба. І мінулае сваё яна бачыць быццам скрозь густы туман. Таму што гэта мінулае, шэранькае, няпрыкметнае, сумнае, без адзінай яркай плямкі.

У яркія сонечныя дні жыве зараз Люба Акуценка. Нават калі-б уздумала пасумаваць, успомніць мінулае, і то няма часу. Кожная мінута, кожная сэкунда ўлічваецца. Бо тав. Акуценка ня толькі старшыня дэпутацкай групы. Яна і член бюро партячэйкі, і парторг сваёй брыгады, і член бюро будаўнічай сэкцыі гарсавету, і па лініі гэтай сэкцыі прымацавана да трох па будоў, прымацавана і да жакту № 67, дзе праводзіць вялікую работу.

Усюды пасьпявае Люба Акуценка. Агонь рэвалюцыі гарыць у яе грудзях, агонь, запалены заводзкім горнам, які расплаўляе і загартоўвае ня толькі чыгун і сталь, але і людзей. Энтузіязм вялікай будоўлі, энтузіязм перапрацоўкі старога сьвету захапіў яе цалкам. І ўвесь свой час, усё сваё жыцьцё яна аддае справе рабочай клясы.

З такімі работніцамі савецкая ўлада непераможна.

І. Круглаў.

Па віне кліентуры—61 вагон з-за непададзеных грузу да станцыі чыгунак.

лён бульбы імя Гомельскага гаркому

Разгортваньнем загатовак, стварэньнем уласных харчовых баз, арганізацыяй прыгарадных гаспадарак пры заводах і фабрыках даб'ёмся далейшага палепшаньня рабочага забясьпечаньня рэалізуем рашэньні верасьнёўскага пленуму ЦК УсеКП(б)!

Сустракаюць XV гадавіну Кастрычніка перамогамі

▲ ПУХАВІЧЫ. КАЛГАС «АВАНГАРД», Навасёлкаўскага сельсавету, падыходзіць да XV гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі з вялікімі перамогамі. Плян збожжазагатовак выкананы з перавышэньнем. Калгас здаў (прадаў) дзяржаве 5 тон збожжа. Калгас таксама поўнасьцю выканаў плян па здачы капусты і іншай гародніны.

КАЛГАСЬНІК.

▲ КЛІМАВІЧЫ. (Наш кар.). КАЛГАС «ПЕРАМОГА» поўнасьцю выканаў плян па здачы (продажу) збожжа і бульбы. Плян здачы лёнасемя выкананы на 95 проц. Зараз калгас разгарнуў зяблівае ворыва, мяркуючы закончыць гэтую работу да сьвята Кастрычніка.

▲ ЗАГАТОЎКА ЗБОЖЖА Ў КАЛГАСЕ «ІСКРА» (Клімаўшчына) выканана на 105 проц., па тэхкультурах—100 проц. Калгасьнікі абавязаліся да сьвята Кастрычніка закончыць пераворваньне бульбянішча і выканаць плян зяблівага ворыва.

▲ КАЛГАС ІМЯ ЯКАЎЛЕВА (Клімаўшчына) ударна спраўляецца з усімі сельска - гаспадарчымі кампаніямі. Плян загатовак збожжа і бульбы цалкам выкананы. Калгас ... ключыў усе свае сілы на зяблівае ворыва і апрацоўку лёну.

Я. КУЛІНКОВІЧ.

▲ СМАЛЯВІЧЫ. (Наш кар.). Перадавыя калгасы раёну сустракаюць XV гадавіну Кастрычніцкай рэвалюцыі 100 проц. выкананьнем бульбазагатовак. Так, калгасы: «ОРКА», «СЭМАФОР», «СТАЛІНСКІ НАБАТ» (Жажэўкаўскі сельсавет), «БАРАЦЬБІТ ЗА ВОЛЮ», «ЧЫРВОНЫ АРАТЫ», «ЧЫРВОНЫ ЗОЛАК», «ЧЫРВОНАЕ ЖОДЗІНА» (Жодзінскі сельсавет), «ВОЛЬНАЯ ПРАЦА» (Забалоцкі сельсавет) і «ЧЫРВОНЫ ПАРТЫЗАН» (Пліскі сельсавет) цалкам скончылі адгрузку бульбы.

Да 7-га лістапада ўсераённым чырвоным абозам пералічаныя вышэй калгасы абяцаюць поўнасьцю выканаць плян па здачы (продажы) збожжа дзяржаве.

▲ КАЛГАС «НОВЫ МІР», Драчкаўскага сельсавету (Смалявіцкі раён) выканаў плян збожжа і бульбазагатовак на 100 проц. Калгас таксама ударна праводзіць зяблівае ворыва і перавор бульбянішча.

П. К.

Калгас імя Будзённага па-бальшавіцку адказвае на пастанову ЦК

БАБРУЙСК. У адказ на пастанову ЦК КП(б)Б аб правядзеньні дэкады ўраджаю і калектывізацыі калгас імя Будзённага, Вясёлкаўскага сельсавету, упарта змагаецца за выкананьне важнейшых сельска-гаспадарчых кампаній.

Калгас абавязаўся на працягу дэкады ўраджаю і калектывізацыі завяршыць выкананьне пляну збожжазагатовак. Плян бульбазагатовак ужо выкананы.

Калгас імя Будзённага ўключыўся ў паход за ... [illegible] ... зяблівае ворыва. [illegible]

Калгас узяў на буксір суседні калгас імя Калініна, які адстае па загатоўках, з тым каб, апошні дамогся поўнага выкананьня пляну збожжазагатовак, мабілізацыі сродкаў і зяблівага ворыва.

А. Дамброўскі.

АТС уваходзіць у строй

Сакратару ЦК КП(б)Б—т. Гікало, старшыні ЦВК БССР—т. Чарвякову, старшыні СНК БССР—т. Галадзеду і старшыні ЦСПСБ—т. Кавальчуку

Рапарт

Да дню вялікага сьвята 15-цігодзьдзя Кастрычніцкай рэвалюцыі Менская Аўтаматычная тэлефонная станцыя пабудавана і пачынаючы з 5-га лістапада пускаецца ў эксплёатацыю з пачатковай ёмістасьцю ... [illegible] ... ў студзені месяцы 1933 г. да 5500 нумароў, супроць 1800, якія ёсьць зараз на старой станцыі ЦБ.

Ёмістасьць пабудаванай новай станцыі разьлічана на 10.000 нумароў. Станцыя абсталявана выключна прадукцыяй нашай савецкай, сацыялістычнай прамысловасьці—рабочымі і інжынерна-тэхнічнымі сіламі савецкай школы спэцыялістаў.

Пад кіраўніцтвам ЦК КП(б)Б і Менскага Гаркому, ударнымі, бальшавіцкімі тэмпамі АТС абсталявана, сманціравана ў шэсьць месяцаў і скончана на паўтара месяца раней устаноўленага Наркаматам сувязі СССР тэрміну—15 студзеня 1933 г.

Пабудова станцыі ... [illegible] ... Менску, як рэспублікі сталіцы.

Няхай жыве кіраўнік і арганізатар усіх перамог сацыялістычнага будаўніцтва—Камуністычная партыя і правадыр Камуністычнай партыі і рабочае клясы т. Сталін!

Няхай жыве XV-годзьдзе Кастрычніка!

Упаўнаркомсувязі пры СНК БССР *ДУБІНА*
Галоўны інжынэр *ПАДМАГІЛЬНЫ*
Сакратар партячэйкі АТС *МЯСЬНІКОЎ*
Старшыня рабочкому АТС *БЛЮМКІНА*

Падрыхтоўка да XV гадавіны у капіталістычных краінах

„Міжнародная камуністычная партыя пашырыць на ўвесь сьвет перамогу Кастрычніка"

ПАРЫЖ. 3-XI. У допісе прысьвечаным грандыёзнаму мітынгу кампартыі ў «Саль-Бюйе» (Парыж), «Юманітэ» піша:

«Ці можна лепш адзначыць XV-годзьдзе Кастрычніцкай рэвалюцыі, як даць адначасова клятву абароны СССР і падтрыманьня ўзрастаючай германскай рэвалюцыі?

Парыскія пралетары віталі Кастрычніцкую рэвалюцыю, абавязаўшыся разам з германскім пралетарыятам,—у асобе тав. Тэльмана весьці барацьбу ўсімі сіламі за зьнішчэньне Вэрсальскай сыстэмы. Звыш дзесяці тысяч пралетараў урачыста зацьвердзілі маніфэст кампартыі Францыі і Германіі супроць Вэрсалю і буржуазіі, якая прыйшла ў поўны заняпад, працягвае шалёна ўзбройвацца, прымушаючы паміраць з голаду дзесяткі мільёнаў беспрацоўных, каб толькі адратаваць сябе.

Супроць буржуазіі стаіць адна толькі міжнародная камуністычная партыя—партыя будучых пераможцаў у клясавай барацьбе, якая пашырыць на ўвесь сьвет перамогу Кастрычніцкай рэвалюцыі. Гэтую партыю адзіна і непарыўна зьвязаную, парыскі пралетарыят вітаў у асобе **Тэльмана, Торэза** і **Кашэна.** Такі глыбокі гістарычны сэнс учарайшай вялізарнай дэманстрацыі».

Кампартыя Швэдыі арганізуе ўрачыстыя сходы па ўсёй краіне

СТАКГОЛЬМ. 2-XI. Па ўсёй Швэдыі рэвалюцыйнымі рабочымі арганізацыямі вядзецца энэргічная падрыхтоўка да сьвяткаваньня XV гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Таварыства прыхільнікаў Савецкага саюзу ў Швэдыі і швэдзкі камсамол пасылаюць рабочыя дэлегацыі ў Савецкі саюз. Кампартыя разам з камсамолам і таварыствам прыхільнікаў Савецкага саюзу падрыхтоўвае праявдзеньне па ўсёй краіне ўрачыстых сходаў.

ЦК швэдзкай кампартыі выпусьціў спэцыяльны заклік да рабочых, які заканчваецца заклікам да рабочых быць на варце Савецкага саюзу і весьці барацьбу за рэвалюцыйны выхад з крызісу.

Усеагульная забастоўка транспартнікаў у Бэрліне

БЭРЛІН. 3-XI. (ТАСС). На агульных ... [illegible]

Згодна пастанове стачкаму ... [illegible] ... трамваі і аўтабусы. [illegible]

... 18.537 ... 14.472 ... 3.993—супроць. [illegible]

Рэфармісты заявілі, што вынікі галасаваньня невыстарчальныя для абвешчаньня забастоўкі, бо не прымаўшыя ўдзелу ў галасаваньні нібы павінны быць прылічаны да тых, хто галасаваў супроць стачкі, у выніку чаго прадугледжаная статутам большасьць у 3/4 нібы ня была дасягнута.

На ... [illegible] ... кой чыгункі перапоўнены да адказу. На вакзалах стаяць вялікія чэргі за білетамі. Ля ўсіх станцый мэтрапалітэну перад трамвайнымі і аўтабуснымі станцыямі стаяць забастовачныя пікеты з плякатамі. У пікетах разам з членамі рэвалюцыйнай прафапазыцыі ўдзельнічаюць члены рэфармісцкіх прафсаюзаў ... [illegible]

... [illegible] ... выбілі амаль усе вокны вагону. Загадам Бэрлінскага паліцэй-прэзыдэнта паліцыя прыведзена ў стан баявой гатоўнасьці. Па вуліцах увесь час раз'яжджаюць паліцэйскія аўтамабілі і патрулі.

БЕЛТА.

Спажывецкая каапэрацыя БССР на першую пяцігодку

Каапэраваньне

Колькасьць пайнікаў:

па горадзе.
На 1-X 1928 г. 151873 чал.
» 1-X 1932 г. 231831 »

па вёсцы.
На 1-X 1928 г. 501737 чал.
» 1-X 1932 г. 144?642 »

Рост паявых капіталаў:

па горадзе
На 1-X 1928 г. 1278843 руб.
» 1-X 1932 г. 12960000 »

па вёсцы
На 1-X 1928 г. 608850 чал.
» 1-X 1932 г. 25876000 »

Капіталаўкладаньні:

Па горадзе і вёсцы разам
На 1-X 1928 г. . . . . . 1982000 руб.
» 1-X 1932 г. . . . . . 15504000 »

Рост гандлёвай сеткі:

Па горадзе
На 1-X 1928 г. 518 адзінак
» 1-X 1932 г. 1393 »

Па вёсцы
На 1-X 1928 г. 2093 адзінак
» 1-X 1932 г. 4724 »

Тавараразварот:

Па горадзе
На 1-X 1928 г. 90133800 руб.
» 1-X 1932 г. 167?15600 »

Па вёсцы
На 1-X 1928 г. 103413600 руб.
» 1-X 1932 г. 189604400 »

Новая сталоўка на швэйнай ф-цы «Сьцяг індустрыялізацыі».

Капіталізм адкінуты да XIX стагодзьдзя

Па разьмерах вытворчасьці капіталістычны сьвет ужо далёка адкінуты за даваенны пэрыяд. Калі прыняць індэкс вытворчасьці ў 1913 годзе за 100, дык **ПАЗШ** трымаецца на ўзроўні 1913 году, **Францыя—95, Англія—83, Германія—63, Польшча—46.**

Табліца, якая падаецца ніжэй, паказвае да ўзроўню якога году скацілася вытворчасьць чыгуну, сталі і спажываньне бавоўны ў трох краінах:

	Вугаль	Чыгун	Сталь	Спажываньне бавоўны
ПАЗШ . . .	1906 г.	1898 г.	1895 г.	1913 г.
Англія . . .	1900	1860	1897	1872
Германія . . .	1899	1891	18?5	1889

Сусьветныя буржуазныя кан'юктурныя інстытуты з месяца ў месяц кожны раз, калі яны даюць характарыстыку сусьветнаму эканамічнаму становішчу, паўтараюць сваю ўлюбёную фармулёўку **«ва ўсіх краінах малюнак разьвіцьця на працягу апошніх месяцаў усё яшчэ застаецца безнадзейным».** Гэта бязумоўна вельмі яскравая фармулёўка. Факты гавораць аб тым, што становішча—бязвыходнае.

Ніжэй мы падаем вытрымку з міжнароднага эканамічнага агляду інстытуту сусьветнай гаспадаркі Камакадэмі (29 ліпеня 1922 г.).

«Звужэньне ўнутранога рынку, паглыбленьне валютнага крызісу ставіць перад усімі капіталістычнымі краінамі, як галоўнейшую праблему—пашырэньне **збыту** на замежных рынках і максымальнае абмежаваньне імпарту. У рэзультаце... далейшае абвастрэньне барацьбы за рынкі, рост пратэкцыяніцкіх мерапрыемстваў.

Паводле даных амэрыканскага міністэрства гандлю, толькі з 1 ліпеня 1931 году па 1 ліпеня 1932 году 76 краін павысілі свае тарыфы, з іх 36 краін правялі агульнае павышэньне тарыфу.

...Разьмеры сусьветнага гандлю катастрафічна скарачаюцца.

Сусьветны экспарт у мільярдах марак.

II кв. 1929 г.	I кв. 1931 г.	IV кв. 1931 г.	I кв. 1932 г.
29,6	18,6	16,0	12,2

...Скарачэньне сусьветнага гандлю ў сваю чаргу паглыбляе крызіс, абвастраючы асабліва валютна—фінансавае становішча капіталістычных краін».

Вось чаму яшчэ ўзімку мінулага году англійскі кансэрватар Ормзбі—Гор заявіў: **«Мы знаходзімся на шляху да этапу крызісу, яшчэ больш цяжкага і вострага, чым ўсё, што намі было перажыта да гэтага часу».**

XII пленум Выканкому Камінтэрну больш канкрэтна вызначыў тое, што будзе перажываць капіталізм: **«У сучасны момант адбыўся іменна пераход да новага туру буйных сутычак паміж дзяржавамі, да новага туру рэвалюцый і войн».**

СССР і Англія

Цьвёрдалобы пайшоў на папятную

ЛЕНДАН. 3-XI. **Лёрд Маунттэмпл** унёс у палату лёрдаў рэзалюцыю, якая патрабуе затрымаць прадстаўленьне экспортных крэдытаў для гандлю з СССР, а таксама ўстрымацца ад заключэньня новай гандлёвай згоды часовай, або якой небудзь іншай да таго часу, пакуль Савецкім урадам ня будуць прыняты меры для ліквідацыі яго запазычанасьці ўраду Англіі і англійскім падданым.

Лёрд **Марлей** (лейбарыст), які выступіў супроць гэтай прапановы заявіў, што «прапанова **Маунттэмпля** зьяўляецца вельмі шкоднай для Англіі. У першыя шэсьць месяцаў бягучага году Англія павінна была атрымаць савецкіх заказаў на **6.000.000** фунтаў стэрлінгаў. Аднак, палова гэтых заказаў з прычыны недастатковасьці англійскіх крэдытаў была перадана ў Германію і Злучаныя Штаты. Нашы прамыслоўцы не жадалі за трымкі гэтых крэдытаў, а што датычыцца запазычанасьці англійскаму ўраду, — заявіў **Марлей,** — мы маем савецкія контр-прэтэнзіі ў разьмеры 4 млр. фунтаў стэрлінгаў за страты, ўчыненыя ў часе інтэрвэнцыі. Прапановы Маунттэмпля выклікаюць рост беспрацоўя і прынясуць шмат пакут англійскаму насельніцтву».

Марлей з адабрэньнем выказаўся аб прапанове лёрда **Рэвельстона,** які заявіў, што Савецкаму саюзу трэба аказаць дапамогу шляхам прадстаўленьня доўгатэрміновай пазыкі. Прапановы Маунттэмпля былі падтрыманы **Пулэм** і **Дэйрэсфортам,** якія крытыкавалі пазыцыю ўраду.

Міністр паветранага флёту **Лёндордэры,** які тут-жа выступіў, раіў Маунттэмплю не настойваць на яго прапанове, бо сродкамі, якія ён прапануе, нельга змусіць СССР плаціць альбо нават прызнаць сваю запазычанасьць. Англія страціла-б таксама прывілеі, якія дае гандаль з Савецкім Саюзам і ў напрамку паслабленьня беспрацоўя.

Маунттэмпль зьняў сваю прапанову і на гэтым абмеркаваньне пытаньня скончылася.

6-га лістапада а 6 й гадз. увечары, у будынку Беларускага Дзяржаўнага яўрэйскага тэатру (б. д. Культуры)

адбудзецца

Ўрачыстае паседжаньне

пленуму Менскага гарадзкога савету разам з партыйнымі, комсамольскімі, прафсаюзнымі і грамадзкімі арганізацыямі, Чырвонай арміяй, чырвонагвардзейцамі і чырвонымі партызанамі, прысьвечанае XV гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі, з наступным парадкам дня:

Даклад аб XV гадавіне Кастрычніка (дакл. т. Шаранговіч).

Члены і кандыдаты гарсавету, члены ЦВК і СНК СССР і БССР, члены ЦК і ЦКК КП(б)Б, члены гаркому і ГарКК КП(б)Б, члены ЦК і гаркому ЛКСМБ, члены ЦСПСБ і гарпрофсавету праходзяць на пленум па сваіх мандатах.

Усе іншыя праходзяць па спэцыяльных запрашальных білетах, якія разьмеркаваны праз Гарпрафсавет.

Менскі Гарадзкі Савет

Наступленьне кітайскай Чырвонай арміі

ШАНХАЙ. 3-XI. Паводле паведамленьня агенцтва «Юнайтэд прэс» часьці кітайскай Чырвонай арміі працягваюць наступленьне ў правінцыі **Фуцьзян.** Перадавыя атрады Чырвонай арміі спыніліся ў 50 мілях ад **Яньпіну** (буйны горад у цэнтры правінцыі), дзе чакаецца вялікая бойка з урадавымі войскамі.

Паводле слоў агенцтва настрой урадавых войск вельмі прыгнечаны. Вайсковая ўлада правінцыі праводзіць вялікія ўмацаваньні ў раёне **Фуджоу** (галоўны горад правінцыі).

Арышты і вобыскі па ўсёй Латвіі

РЫГА. 3-XI. У сувязі з набліжэньнем гадавіны Кастрычніцкай рэвалюцыі, латвійская ахранка ўчыніла арышты і вобыскі сярод рабочых у Рызе. Адначасова ўчынены арышты ў Рэжыцы, дзе нібыта выкрыта падпольная камуністычная друкарня.

Барысаў

Чаму яны варочаюцца на завод?

«Для замацаваньня рабочых за прадпрыемствам неабходна яшчэ далейшае палепшаньне забясьпечаньня і жыльлёвых умоў рабочых» **(Сталін).**

Сёньня Юліян Іванавіч Лапкоўскі—кухар сталоўкі заводу «Беларусь»—прыгатаваў для рабочых на «другое» смажанае трусінае мяса **уласнай прыгараднай гаспадаркі.** Мяса па салодкасьці спрачалася з гарнірам з бурачкоў і рабочыя дзівіліся:

— Юліян Іванавіч, што гэта вы, курачкай нас пачаставалі?

— Курачкай, курачкай,—хітра ўсьміхаўся Юліян Іванавіч.—А што, смачна?

— Вельмі смачна...

На «першае» падалі макаронны суп на сьлівачным масьле, так званы суп «патаф'ю». Юліян Іванавіч за сваю 36 гадовую работу на кухні (з іх 27 год ён прапрацаваў афіцыянтам і толькі пры савецкай уладзе быў вылучаны ў кухары) вывучыў гэтыя назвы ня горш, як стары прафэсар мудрыя назвы ўсякіх лекаў і па меры сіл і магчымасьці, **па меры разгортваньня самазагатовак і ўзмацненьня заводзкага каапгасу** імкнецца рабіць больш разнастайнымі сваё меню.

Калі ўчора быў **«штуфак»**—палядвіца, падсмажаная на сале з чырвонай падліўкай або мяса па-гаспадарску—пад белым соўсам з хрэнам, дык на сёньня ён робіць «амлет»—яешню з варэньнем на вішнёвым соку, а заўтра—«шніцэль»—адбіўную цялячую катлету з яйкам, або «біфштэкс па нямецку»—паўрубленае мяса з цыбуляй, якую рабочыя заводу вельмі паважаюць. Калі-ж у кладоўцы апрача мяса ёсьць і сала (а гэта вельмі часта бывае), дык Юліян Іванавіч **прыгатуе** такі рулет (рубленае мяса з яйкамі і салам), што старыя півавары, якія ніколі ня елі нічога падобнага, проста пальцы абліzваюць.

— Ай-да, Юліян Іванавіч,—кажуць тады півавары,—гэта ня проста «рулет», гэта «рулет па-бальшавіцку».

На «першае» Юліян Іванавіч звычайна прыгатаўляе аўсяны суп, чырвоны боршч, боршч польскі, суп макаронны, калі-ні-калі суп пярловы, для дыэтнікаў суп рысавы—малочны, або на масьле—усякія віды супоў ведае Юліян Іванавіч і паступова знаёміць рабочых **з усім сваім багатым** асартымэнтам.

«Трэцяе» таксама разнастайнае. Кісель, кампот, печаныя яблыкі, кофе з малаком і г. д. Шмат чаго выносяць афіцыянткі з маленькай кухні ў маленькую сталоўку. І ўсё, што выносяць, з вялікім апэтытам зьнішчаецца заводзкім калектывам.

Да таго-ж абеды не дарагія. Мясны абед каштуе 60 кап., посны—45 кап., дыэтычны абед з трох патраў разам з вячэрай—таксама 60 кап. (1 руб. 50 кап. даплачвае Страхкаса).

Ня дзіва, што ўсе рабочыя заводу абедаюць у сваёй сталоўцы і каля 100 чалавек бяруць яшчэ абеды для сям'і.

Ня дзіва, што слава аб сталоўцы заводу «Беларусь» разносіцца па ўсім горадзе і многія суседнія ўстановы і арганізацыі хадайнічаюць, каб іх прымацавалі да заводзкай сталоўкі.

Ня дзіва, што за апошні год цякучасьць рабочай сілы на заводзе амаль зусім ліквідавана і нават тыя рабочыя, якія гады два таму назад, у сувязі з дрэнным забясьпечаньнем, пакінулі завод, зараз варочаюцца назад **(Шэхваростаў, Янушкевіч, Грэкды** інш.)

***

Гады паўтара таму назад было **зусім** ня тое. Паўтара гады таму назад «Беларусь» ня меў ні харчовай базы, ні сталоўкі, ні кароў, ні сьвіней. Пытаньні забясьпечаньня, грамадзкага харчаваньня былі далёкімі ад заводзкага кіраўніцтва. Тым больш ніхто сур'ёзна ня думаў аб тым, што **завод, рабочыя заводу могуць займацца сельскай гаспадаркай.**

Але патрэбы рабочай клясы расьлі. **«Цяперашні рабочы, наш савецкі рабочы, хоча жыць з пакрыцьцём усіх сваіх матэр'яльных і культурных запатрабаваньняў...» (Сталін).** Партыя патрабавала рэзкага павароту да задавальненьня попыту рабочых мас. Пытаньні грамадзкага харчаваньня, самазагатовак, стварэньне прыгарадных і заводзкіх гаспадарак былі ўзьняты на палітычную вышыню.

І кіраўніцтва заводу «Беларусь» пастанавіла стварыць сваю ўласную харчовую базу. Пастанова бюро парткалектыву паклала пачатак гэтай рабоце. **Канэр, Калград, Молчан, Мадзылевіч, Славінскі, Туліца — вось ініцыятыўная група** кіраўнікоў і рабочых, якія адразу ўзяліся за справу. А справа была нялёгкая. Ня толькі таму, што ня было сродкаў і вопыту, але і таму, што ў некаторых рабочых ня **было веры** ва ўласныя сілы. Вось, напрыклад, тав. **Зьмітровіч,** які зараз зьяўляецца адным з лепшых ударнікаў каапгасу і ў гэтым годзе ўвесь свой чарговы адпачынак аддаў калгасу, выступіў тады напярэдадні арганізацыі ўласнай гаспадаркі, з «прароцтвам», што нічога ня выйдзе, што няма сэнсу брацца за плуг, калі рука прывыкла да молата. Калі-ж тав. Зьмітровіч паглядзеў, што **выходзіць,** ён усьвядоміў сваю памылку і з жарам прыняўся дапамагаць калектыву.

Або рабочы **Лапша.** Калі ў першы час арганізацыі сьвінарніка адзін кабан загінуў, Лапша крычэў на ўвесь двор:

— Ня ўмееце даглядаць за сьвіньнямі! Ня трэба брацца не за сваю справу!..

А зараз Лапша—лепшы ўдарнік каапгасу, адпрацаваў у гаспадарцы больш, чым хто іншы—18 працадзён—і атрымаў больш за ўсіх бульбы—528 кілё.

Бальшавіцкі напор **усяго рабочага калектыву** быў такі вялікі, што ён пацягнуў за сабою паасобныя адзінкі, якім спачатку не па сіле здавалася арганізацыя ўласнай харчовай базы.

***

Позьняй вясной 1931 году **завод «Беларусь»** атрымаў у 3-х кілёмэтрах ад гораду, у раёне Смаргоўкі першыя 13 гектараў пустой, запушчанай зямлі. На гэтай зямлі, і без таго сухой, пясчанай, ня сеялі спачатку рэвалюцыі. Трава, якая ўсьцілала поле, была такой нізкай, закажанелай, што яе нельга было нават касіць.

І на гэтай **пустошы** трэба было стварыць гаспадарку!

Але «няма такіх крэпасьцей, якіх бальшавікі не маглі-б узяць» (СТАЛІН).

Ня было грошай. Трыкутнік дабіўся асыгнаваньня некалькіх тысяч рублёў са сродкаў ФУБР-а (фонд палепшаньня быту рабочых). Крыху грошай асыгнавала і дырэкцыя заводу. Паслалі людзей у калгасы, пакупілі некалькі кароў. У ЦРК набылі 15 парасят. Аслабанілі заводзкі сьвіран—паставілі туды і кароў і парасят.

Потым на адведзеным вучастку зямлі набылі ў селяніна дзьве маленькія хаткі і два сарайчыкі. У адным паставілі сьвіней, у другім—кароў.

Трэба было араць, але ня было чым. Пазычылі ў саўгасе балотнай станцыі плуг, барану.

Ня было рабочай сілы. Мабілізавалі рабочых заводу. Пытаньне ставілі на ўсіх сходах, нарадах, гаварылі ў кожнай брыгадзе, з кожным рабочым. **5 добраахвотнікаў згадзіліся зусім перасяліцца ў каапгас.** З іх рабочы **Шыбайла** — з жонкай і малым дзіцем, **Лагуноўскі**—з жонкай і чатырма дзецьмі. Кожны **дзень** у каапгасе выходзіла на работу 10—15 чалавек рабочых.

Ня было коняй. Парашылі скарыстаць **заводзкія** — пасьля рабочага дню. І каб **не** надарваць іх — лепш іх карміць і лепш даглядаць.

Вывезьлі ўгнаеньне. Дамагліся вагона супэрфасфату. Набылі насеньне. Пасеялі: 5 га бульбы 3/4 га капусты, а 1/4 га па крысе буракоў, гуркоў, морквы і 6 га аўса з гарохам для жывёлы.

Сваячасова палолі, сваячасова абсыпалі, кожную лішнюю травіцу вырывалі сваімі рукамі.

У выніку ўбралі з поля каля 80 тон бульбы, 8 тон капусты, 1/2 тоны гуркоў, каля 3½ тон іншай гародніны. Усю гэтую колькасьць бульбы і гародніны **амаль цалкам раздалі рабочым за працадні.** Кожнаму па 8—10 цнт. У каго ня было ў чым саліць гуркі і квасіць капусту, таго завод **забясьпечваў бочкай** — рамантаваў, набываў, абручы, смаліў і перадаваў рабочым. Трыкутнік навучыўся клапаціцца аб рабочым забясьпечаньні. Ня было ніводнай скаргі. Усе былі задаволены.

Да таго часу падрасьлі парасяты. І далі сталоўцы першыя 4 тоны сьвініны і сала. Каровы падарылі звыш 300 кілё целяціны. Апрача таго яны далі рабочым і сталоўцы звыш 12.000 літраў малака. Недарма працаваў заводзкі калектыў!

«Прароцтвы» Зьмітровіча і Лапшы ня збыліся. Гаспадарка ўмацавалася. Сьвінарнік павялічыўся да 50 галоў, кароўнік — да 13. Гэта было на 1-е студзеня 1932 году. За апошнія 10 месяцаў гаспадарка яшчэ больш разьвілася і ўмацавалася. Зараз у сьвінарніку налічваецца 82 галавы, прычым за год забілі **12 кабаноў.** У кароўніку — 17 кароў, ня лічачы 6 кароў, якія былі перададзены сталоўцы.

Цесна стала ў двух **сарайчыках.** На былі трэці. Перавезьлі і сабралі. Але цеснага ня зьменшылася.

Апрача кароў і сьвіней у гаспадарцы зьявіліся гусі, качкі, трусы (70 штук), на парадку дня — **птушніцтва.**

Гэтай вясной пасеялі ўжо ня 13 га, а **28,** з іх аднэй бульбы 8 га, 1 га капусты, 1 га гуркоў і г. д. Увесну 1933 году спадзяюцца яшчэ больш насеяць. Зараз ужо ня прыходзіцца пазычаць плуг для ворыва—ёсьць у выстарчальнай колькасьці ўласны інвэнтар.

Расьце каапгас не па месяцах, **а па днёх.** Мацнее харчовая база заводу «Беларусь».

***

Зразумела, ня лёгка далася гаспадарка рабочым «Беларусі». Было ня мала труднасьцяй. Іх перамаглі **ўпартым бальшавіцкім націскам. «Рэальнасьць нашай праграмы — гэта жывыя людзі, гэта мы з вамі, наша воля да працы, наша гатоўнасьць працаваць па-новаму, наша рашымасьць выканаць плян». (СТАЛІН).** Рашымасьць, воля да працы ў калектыва «Беларусі» былі і таму ён перамог.

Вартаўнік **Туліца, Міхал Міхалыч,** арганізатар сьвінарніка, калі апошні зьмяшчаўся яшчэ на **заводзкай тэрыторыі, увесь час у ім начаваў.** У гэтым-жа сьвінарніку зьмяшчаліся каровы і тав. Туліца сачыў за тым, каб каровы адна адну не забадалі. Для догляду за сьвіньнямі тав. Туліца **мабілізаваў сваю жонку** — Канстанцыю Андрэеву — абодвы на сваіх плячох выносілі ўсе клопаты аб сьвінарніку і кароўніку.

Качагар **Невяровіч** правёў на фэрме ўвесь свой 2- тыднёвы адпачынак. Бондар **Брэйва** з сынам адпрацавалі ў каапгасе 17 дзён, загадчык гаспадаркай — **Бліцман** з сям'ёй — 17 дзён, фільтроўшчык **Савельяў** з сям'ёй—15 дзён, развозчык **Станкоўскі** з жонкай —16 дзён. Усе яны атрымалі ад 450 да 500 кілёграм бульбы. Такіх ударнікаў каапгасу шмат на заводзе. Людзі працавалі «сьвядома», як кажа старэйшы рабочы Шыбайла. Гэта ў мінулым годзе некаторыя, як Хана Дукер, садзіла лебяду і выкідала расаду. У гэтым годзе такіх казусаў ня было. **Рабочыя аўладалі палявымі работамі** і выконвалі іх вельмі старанна. Ня кепска працавалі жонкі, напрыклад, жонка **Савельева,** жонка **Станькоўскага** і інш. Выяжджалі а 8 гадзіне раніцы і працавалі аж-да 9 ўвечары.

Рабочыя заводу «Беларусь» перамаглі ўсе труднасьці таму, што дружна ўсім калектывам налеглі на работу, на выкананьне пляну стварэньня ўласнай харчовай базы.

***

Зараз каапгас заводу «Беларусь» канчае ўборку. Засталося высекчы яшчэ каля гектара капусты. Ёсьць яшчэ на полі крыху бручкі і буракоў. Каля гектара яшчэ трэба перааараць і выбраць усю бульбу. Работы на **25—30 чалавекадзён** і да Кастрычніцкіх сьвят рабочы калектыў з гэтым справіцца.

Новы кіраўнік каапгасу — старэйшы рабочы **Малажаеў** са сваёй вельмі энэргічнай жонкай — абодвы члены партыі — горача ўзяліся за справу.

Мар'я Пятроўна Малажаева, у недалёкім мінулым ударніца хлебазаводу, абяцае:

— Вы, хлапцы, ня думайце. Я ўзялася, дык я вам каапгас зраблю. Недарма я дачка батрака..

І дадае:

— Баба чорта зьвяла, а недахопы тым больш....

Малажаеву дапамагае маленькі, але дружны калектыў. Маладая дзяўчына **Маня Сушкевіч** — сірата, якая «гора бачыла больш, як 800 пудоў», усю сваю любоў перанесла на кароў, сьвіней і трусоў.

— Месяц на заводзе на лёгкай рабоце працавала і больш не захацела.. Як пайду на завод, здаецца, што каровы равуць...

Рабочы **Філіп Астрэйка** — з жонкай і трыма малымі дзецьмі яшчэ адна сьвінарка, пастух і вартаўнік— вось увесь штат каапгасу.

Гэтыя людзі, якімі кіруе любоў да справы і адданасьць інтарэсам рабочай клясы, дапаўняюць заводзкі калектыў, складаюць з ім адно цэлае.

І гледзячы на гэту дружную сям'ю, разумееш, чаму кухар Юліян Іванавіч мае штодзённа вялікі выбар прадуктаў ад уласнай харчовай базы для меню, чаму рабочыя заводу «Беларусь», прымацаваныя да ЦРК па 3-м сьпісе, забясьпечаны гароднінай і прадуктамі на ўвесь год, чаму тыя рабочыя, якія гады два таму назад пакінулі завод, зараз варочаюцца назад...

Упаўнаважаны Галоўлітбелу № А—54.

Адказны рэдактар П. ШАСТАКОЎ.

Друкарня імя Сталіна